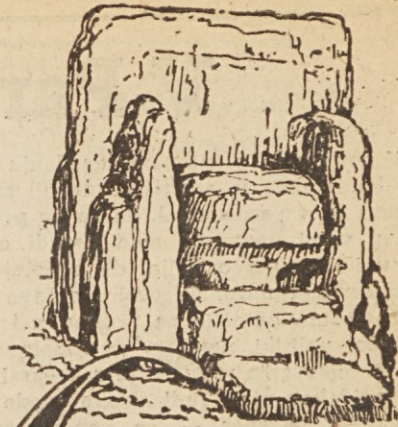

Koroška kronika

Izdaja:

Britanska obveščevalna služba

Cena:

za naročnike mesečno 90 grošev
posamezna številka 25 grošev

Leto II.

Celovec, petek 9. avgusta 1946

Številka 33

Šola za javno življenje

Društveno življenje je med Slovenci zelo razvito. Vsaka župnija je imela včasih celo po več organizacij, nekatere pa jih imajo še danes. Prosvetnoizobraževalna ter mladinska društva imajo največ zaslug za umsko in npravno izobrazbo ljudstva. Iz vrst prosvetnih organizacij so izšli številni javni delavci na gospodarskem, združnem in političnem področju. Zasluga teh organizacij je, da so vzgojile lepo število mladih navdušenih pobornikov narodnega in verskega prepoveda. Prosvetne organizacije so najboljša in najuspešnejša šola za javno življenje.

Naša dolžnost je, da jih čimprej priključimo zopet v življenje ter damo mladini možnost izobraževanja. Posledice vojne zlasti pa nacističnega uničevanja vseh duhovnih vrednot, bomo lahko ozdravili s pomočjo katoliških prosvetnih organizacij. Slabi vplivi bivše nacistične vzgoje in pa posledice vojne se kažejo povsod. Illepenje po vsej ljačenju združeno s plesi je zajelo mladino po vsej Koroški. Plehka, veseljačenju vdana mladina bo lahko plen za narodne sovražnike.

Zaposlimo mladino, fante in dekleta. Dajmo mladini lepših časov, kot pa jih najde v gostilni in pri raznih veselicah združenih s plesom do ranega jutra. Pokažimo ji lepši cilj — Naši kmečki fantje naj se pričnejo zanimati za naloge, katere jih še čakajo: delo v občini, v zadrugi, duhovna in npravna obnova. Če kdo, potem je mlad na tista, ki bo, če bo pravilno vodena, dala naši dobi nov obraz — vesalega ustvarjanja duhovnih vrednot, plemenitega tekmovanja za gospodarsko in narodno povzdigo. Toliko je perečih vprašanj, ki kličejo po rešitvi, toliko nalog, ki so neodložljive. Prosvetne organizacije morajo ta vprašanja in te naloge prikazati mladini, jo vpreči v delo, da ne bo utonila v brezdelju, mlačnosti in veseljačenju, ki nikakor ni v skladu s pojmom katoliškega fanta in značajnega dekleta.

Dobra organizacija vzgaja članstvo za delo v javnem življenju s tem, da jih navaja k poštenosti. Nič velikega se ne more storiti brez poštenosti in sodelovanja vseh. Iz žrtve poštenosti in sodelovanja vseh, ganizirano skupnost za dosego nekega cilja, rastejo uspehi. Iz poštenega dela dobrih, poštenih narodnih voditeljev, iz sto in sto mlajših, čisto nevidnih žrtve, katere doprinašajo državljan, brsti zadovoljnost in sreča narodnega občestva in države. Nasprotno pa sebičnost, ki vidi le ugodje, povzroči boleče rane vsake žive skupnosti. Za to je vzgoja k poštenosti in smisel za skupnost prevažnega pomena. V društvu se člani naučijo poštenosti s tem, da si odredijo ugodnost počitka, ko morajo k vam ali predavanjem. Tu se naučijo ceniti složno, skupno delo, ko vidijo, da eden ne zmore ničesar, vsi skupaj pa mnogo. Nič več ne govorijo: „to sem jaz napravil“, ampak z nekim ponosom rečejo: „to je sad našega dela, to smo mi priredili“ itd. V društvu se nauče podrediti svoje osebne interese interesom skupnosti. Ta smisel za skupnost, za žrtvovanje, disciplino, ponesejo potem tudi v javno življenje, ki ga ne gledajo iz svojega ozkornega, sebičnega stališča, ampak ga presoja iz stališča občane blaginje, ker so se tako naučili v šoli za javno življenje, v organizaciji.

Se več! Organizacija, ki pravilno pojmuje svojo nalogo uvaža članstvo za uspešno delo v javnosti s tem, da jih uči lepega vedenja. Ne polizanji mestnih manir, ampak tisto lepo obnašanje, ki se kaže v plemenitem mišljenju in v plemenitem srcu. Tu se uči mladina nastopati, govoriti, da bo lahko nekoč uspešno zagovarjala in branila narodne, socialne in gospodarske in verske težnje.

Vzgoja ne zakliva, to bodi glavno pravilo za sleherno organizacijo. Nesmrtni Slomšek je zapisal pred več kot 100 leti: „Šola

Koroški rojak nadškof dr. Franc Lušin

Ob 91. obletnici njegove smrti

Devetdeset let je minilo lansko leto, odkar je umrl slavn koroški rojak — nadškof Franc Lušin.

Njegovo življenje je najlepše opisal škof Slomšek v „Drobtinicah“ za leto 1835 in v celovškem listu „Carinthia“ za leto 1854.

Lušinova domačija

Ob potu, ki vodi iz Tinj ali od kamenskega dravskega mostu proti Grebštajnu, pičlo uro od tinske cerkve, stoji za Humom Lušinov dom. Tam sta pred 160. leti gospodarila Lenart in Katarina Lušin. Lenart je posedoval po očetu posestvo. Katarina pa je bila doma od Purpelnika v Rakolah v tinski župniji. Lušinova hiša je bila velika in večji del lesena. Pred petdesetimi leti je pogorela, na njenem mestu pa stoji sedaj zidana enonadstropna hiša. Pri hiši se še danes reče „pri Lušinu“.

Lenart in Katarina sta imela dvoje otrok. Barbara se jima je rodila 27. januarja 1779. 3. decembra 1781. leta pa sta dobila sina, ki so mu pri krstu dali ime Francišek.

Ko je hodil France v šolo v Tinjah, je bil tam za učitelja tinski rojak Jožef Wedenig, katehet pa Janez Punčar. Učitelj in katehet sta pregovorila starše, da so poslali sina v latinske šole.

France v latinskih šolah

France je bil v šoli vedno med najboljšimi in tako vzgled, vsem ostalim. Vsi sočolci so ga imeli radi, posebno pa še predstojniki. Prišla pa je nesreča. France je nenadoma zbolel. Dobil je tifus. Sestra, ki mu je po-

žrtvovalno stregla je bratu sicer pripomogla k zdravju, je pa zato sama zbolela in kmalu umrla. Od nje je dobila bolezen še mati, ki je tudi umrla v starosti 50. let.

Sedaj sta ostala oče in sin sama. Oče doma na posestvu, sin pa v Celovcu v šoli. Ko je šole dokončal se je odločil za bogoslovje. Hotel je postati duhovnik.

Skrb in veselje, naporno delo in veliko potov je osamljenega očeta tako zdelalo, da je dober mesec pred sinovo novo mašo umrl. Zadel ga je srčna kap. Dne 26. avgusta 1804 je bil France posvečen v duhovnika. Novo mašo je pel v Tinjah.

Njegovo prvo službeno mesto je bilo pri nadžupniji sv. Egidija v Celovcu. Bil je skrben dušni pastir in vsi so ga imeli radi. Da bi lažje razumel tudi druge narode, se je pridno učil italijanščine, študiral pa je tudi hebrejski, sirski in arabski jezik. Teh jezikov se je tako temeljito naučil, da je postal leta 1803 profesor svetopisemskih ved v Gradcu. Leta 1815 je postal rektor ali vodja modroslovnega učilišča kjer je ostal do leta 1820, ko je bil imenovan za svetovalca pri tirolski deželni vladi. To službo je opravljal tri leta. 22. novembra 1823 pa je postal škof v Tridentu.

Škof in nadškof

V nadškofijski stolnici v Solnogradu je bil Lušin posvečen v škofa. Predno je nastopil svoje novo službeno mesto, je še obiskal svoje domače kraje in stare prijatelje. V Tinjah, na grobu svojih staršev, ter v cerkvi

kjer je bil krščen in kjer je pel novo mašo, si je hotel izprositi božjega blagoslova.

Tridentinci so svojega novega škofa nekoliko postrani gledali, ker je bil kmečkega rodu in ne plemenitaš kot njegovi predniki. Kmalu pa so spoznali, da če škof ni žlahtnega rodu, je pa žlahtnega srca. Vsi so ga vzljubili in postal jim je pravi pastir.

Hitro je minilo deset let škofovanja, uspešnega in blagoslovljenega. Leta 1834 je postal Lušin nadškof v Lvovu (Poljska).

Potujoč iz sončne Laške v daljno Galicijo je Lušin zadnjikrat obiskal svoj rojstni kraj Tinje. Ker se Poljaki niso mogli privaditi novemu škofu, je Lušin prosil za drugo službo. Imenovan je bil za nadškofa v Gorici, kjer so ga radostno in z veliko ljubeznijo sprejeli. V škofiji je vpeljal koristne bratovščine. Posebno je razširjal med ljudstvo verske spise in dobre knjige ter podpiral Družbo sv. Mohorja, ko so jo leta 1851. ustanovili.

Med vsemi pastirskimi čednostmi je Lušina najbolj odlikovala milodarnost. Daljni sorodniki in znanci so ga neprestano prosili pomoči. Lušin jim je pošiljal, dokler je kaj imel. Nadškof Lušin je s svojo denarno podporo pripomogel, da je Marko Pernhart, doma od Drtničeja v Tinjah, postal sloveči slikar — tako odličen mož koroške domovine, da je ena glavnih ulic v Celovcu imenovana po njem „Pernhartgasse“.

Revolucionarno leto 1848 je bilo za Lušina bridko, zlasti ker je bil ob vratih italijanske revolucije. Uboge sirote in žalostne vdove so prihajale iz porušenih vasi v Gorico ter polnile bolnišnice in dobrodelnice zavode. Toliko gorje je Lušina tako potrla, da je prišel vidno hirati.

V postnem času leta 1854 se ga je lotil hud kašelj. Kmalu je moral leči. Zgrabila ga je pljučnica. V torek zjutraj, 2. maja 1854 je mirno v Gospodu zaspal.

Tako je odšel po večno plačilo mož, ki je zbrisal potoke solza, in ki je v svoji brežmejni ljubezni do bližnjega vse razdal.

Korošci smo lahko ponosni, da smo dali svojim bratom na Primorskem tako dobrega pastirja. Lušinov zgled pa bomo posnemali in bomo tudi mi rade volje storili vse, kar bo za dobrobit skupnosti in potrebnih.

Sedaj je položaj tak, kot pravi pesnik:

„Vse je vihar razdjal,
narod pa zmaj stal.“

Slovenski narod je še ostal, tudi na Koroškem ga niso mogli iztrebiti. A strahotno razdejanje se kaže na polju slovenske knjige in knjižnice. To razdejanje se ne bo moglo zlepa popraviti. Mnogo in premnogo je uničenega, kar bo težko nadomestiti. Za majhen narod so te žrtve še posebno težke. A škoda je treba začeti popravljati.

Da jo bomo čimprej mogli popraviti je potrebno:

1. Vsi pomagajmo, vsak v svojem okolju, pri zbiranju slovenskih knjig. Zavedajmo se, da je sleherna slovenska knjiga dandanes dragocenost.

2. Nabrane knjige, dajajmo v snujoče se javne knjižnice, da bodo na ta način dostopne čim širšemu krogu slovenskih bralcev.

3. Zahtevajmo takojšnjo ožvitev naše slavne Mohorjeve družbe, ki je koroška ustanova. Pomagajmo z vsemi močmi, da ta družba takoj lahko začne z izdajanjem knjig.

4. Vztrajajmo pri zahtevi, da morajo koroškim Slovincem biti dostopne leposlovne, poučne in nabožne knjige iz Slovenije, od matičnega naroda.

Kdor govori o kulturnih pravicah Slovencev na Koroškem, točkam pod 3. in 4. ne bo mogel nasprotovati, če je njegovo govorjenje resno. Nam je prav zares zelo resno na tem, da se našim javnim knjižnicam storjeno ogabno nasilje dosledno popravi. —kš

Pomen in važnost ljudskih knjižnic

Med kulturne ustanove prvega reda štejemo po vsej pravici javne knjižnice. Saj so v njih spravljene in občinstvu na razpolago dane več ali manj skrbno izbrane knjige, pisane predvsem v narodnem jeziku. Velike javne knjižnice pa vsebujejo poleg domačih knjig tudi spise v tujih jezikih. Mnoge med njimi imajo v svojih zbirkah dela svetovne veljave in vrednosti.

Za izobrazbo in vzgojo najširših plasti naroda so knjižnice odličnega pomena. Dobra knjiga je v splošnem najdragocenejši pripomoček pri oblikovanju človeškega duha in njegove duševnosti sploh. Na drugi strani pa slaba, pohujšljiva knjiga napravi nepopravljivo škodo predvsem pri mladih ljudeh, ki ne znajo ločiti med pravo umetnostjo in resnično kulturo ter med kičem in šundom. Javne knjižnice ne vršijo samo važnega kulturnega poslanstva s tem, da nudijo ljudem neke knjige, marveč tudi s tem, da jim nudijo izbrane dobre knjige, v katerih človek resnično najde zdrave duševne hrane.

Pomen in važnost javnih knjižnic za del naroda, ki stoji na braniku svojega jezika, kulture in narodnega izročila proti kulturni ekspanzivnosti (težnji za razširjanjem) mnogo močnejšega sosednega naroda, sta pa še posebej izredno velika. In to velja za koroške Slovence Tisoč let že kljubujejo močnemu pritisku nemške kulture; in tisoč let so ohranili do današnjega dne pristne

pa, če dobre ni, bolje da je ni! To velja tudi za vsako organizacijo. Glavna hiba vseh bivših društev pri nas in drugod je bila v plehkosti in površnosti. Preveč je bilo prarad, zunanji nastopov, veselje, premalo pa notranjega, izobraževalnega dela, premalo duhovnega oblikovanja, premalo načelne vzgoje. Bojmo se mladine, ki ne pozna nobenih drugih ciljev, kakor zabavo. Življenje ni praznik, ampak delavnik. Le oni bo kos nalogam, ki bo vzgojen v trdi šoli resnega pojmovanja dolžnosti, dela in žrtve.

kulturne prvine svojega rodu in svoje krvi. Tako, da med koroškimi Slovenci slovenski narod kot celota še vedno išče in tudi najde usledine prvobitne slovenske kulturne stvarnosti, izražene v jezikovnih posebnostih, v starih segah in običajih (n. pr. „ziljski raj pod lipo“), v prelepih nošah itd. Da so na tem izpostavljenem terenu Slovenci na Koroškem vzdržali, so veliko pripomogle slovenske knjige in knjižnice. V zvezi s tem ni nič izrednega, da se je matična slovenska književna založba — Mohorjeva družba — rodila in do sijajne višine razvila ravno na Koroškem, v glavnem mestu dežele, v Celovcu. Kulturni voditelji naroda, kakor so bili škof A. M. Slomšek, Einspieler, Matija Majer in drugi, so dobro vedeli, da je silovitemu prodiranju nemštva na jug proti Jadranu treba postaviti močno zatvornico na serverni narodni in jezikovni meji. In so to zatvornico zgradili v Družbi sv. Mohorja, od koder so se polnile zasebne in zlasti javne knjižnice z odličnimi slovenskimi knjigami svetne in nabožne vsebine.

Izvanredno ceno javnih knjižnic so seveda dobro poznali tudi nemški nacisti. Zato je bila med glavnimi in prvimi ukrepi odločba o uničenju javnih knjižnic, ko so smatrali, da je nastopil čas, da narod izbrišejo s površja zemlje. In so gorele slovenske knjige po Koroškem, Štajerskem in Gorenjskem. Te grmade sežganih slovenskih knjig iz javnih knjižnic prosvetnih in kulturnih društev glasno pričajo o dvojnem: a) da je slovenska kultura v knjigi in javni knjižnici cvetela tako bohotno, da je bilo nanjo treba poslati ogenj in žveplo, in b) da naroda s tako kulturo ni mogoče uničiti drugače, kot da ga fizično iztrebiš. Oboje so hitlerjanci — koroški nacisti so igrali pri tem poslu prvo violino — začeli izvajati z železno nemško doslednostjo. Prvo se jim je posrečilo: upepelili so na stotine slovenskih knjig. Drugo, jim je spodletelo: za iztrebljenje naroda jim je zmanjkalo časa.

V Parizu razpravljajo o miru

V govoru na plenarnem zasedanju mirovne konference je ameriški zunanji minister James Byrnes omenil, da so po prvi svetovni vojni nasprotja med narodi oslabila in uničila njihovo voljo, da sodelujejo pri vzdrževanju miru. Združene države so se nespametno odločile za vrnitev k izolacionistični politiki, namesto za sodelovanje in za izboljševanje miru, ki je razočaral njihova pričakovanja. Tudi druge vlade — je nadaljeval Byrnes — so končno sprejele izolacionistično politiko. Te zmote se ne smejo ponoviti. Kakršne koli težave, bi se postavile proti mednarodnemu sodelovanju, Združene države se ne bodo vrtnile k izolacionistični politiki. Vedno moramo poskušati, da se razumemo, čeprav ne moremo najti temelja za sporazum.

Byrnes je nato nadaljeval: „Nikdar ne smemo misliti, da obstoječih sporov ni mogoče poravnati. Sodelovati moramo da najdemo primerno rešitev. Če glavne zavezniske države pred to konferenco ne bi bile poskušale spraviti v sklad svojih stališč, kdo ve, za koliko mesecev bi se konferenca zavlekla, da bi zedinili vsa stališča.“

Na tem svetu, na katerem narodne države ljubosumno branijo svojo suverenost, doslej ni možnosti, da bi kako državo prisilili, da sprejme in odobri mirovno pogodbo.“

Po splošnem ploskanju je ameriški zunanji minister zapustil tribuno ter naredil prostor britanskemu ministrskemu predsedniku Clementu Attleju.

Pozdravljen od ploskanja zbornice ob začetku in koncu govora je britanski ministerski predsednik govoril približno 15 minut. Dejal je „Sovražnik je zlomljen in ponižan. Čeprav državi Nemčija in Japonska zdaj ne pomenita nič, ne smemo pozabiti, da obstajata in da njuna sposobnost, povzročiti nemire še vedno obstoji, če ne bi bilo enotnosti med zavezniki. Pozabiti tudi ne smemo, da to, kar nas je med vojno združilo, ni bil toliko napadalec, kakor duh, ki je stal za napadalcem. Ta duh vojaškega totalitarizma in nacionalizma, ki je podžigal Hitlerja, Musolinija in japonske vojne povzročitelje, še ni popolnoma premagan. To je strup, ki še obstoja in zemljišče, ki ga lahko redi, so lakote, bolezni in socialne ruševine. Le z velikim naporom sodelovanja lahko uničimo ta strup. S sestavo pravičnih mirovnih pogodb bomo napravili prvi korak na tej dolgi poti.“

V izjavi o predlogih, ki jih bo morala preučiti konferenca, je Attlee izjavil: „Ne bomo se smeli posvetiti preučevanju zgodovinskega povračanja in domnevnih koristi posameznih narodov. Zavedati se bomo morali preproste stvari, da izkoreninimo iz duha običajnega človega prikriti strah pred novo vojno (živahno ploskanje). Dvakrat v mojem življenju je svet okusil strahote svetovne vojne. Narodi Amerike, Azije, Afrike in Avstralije so bili pahnjeni v vojno. V obeh primerih je bil glavni vzrok vojne pomanjkljivi poskus evropskih narodov, da bi živeli v soglasju. Torej je prav, da se morajo oni, ki živijo na drugih celinah, pridružiti zastopnikom evropskih držav, da poiščejo in najdejo trajni mir.“

V Parizu so objavili člene mirovnih pogodb, o katerih se zunanji ministri 4 velesil niso sporazumeli.

V angleškem tisku

Iz Kaira poročajo, da je nekdanji mufti s kraljem Farukom in egiptovskim dvorom zapustil mesto. Zdi se, da je Aleksandrija cilj njegovega potovanja. Medtem pa se govori več ali manj fantastične podrobnosti o obnašanju muftija, ko je prišel v Egipt. Dal si je obriti brado in nosil je temno obleko, težak površnik in siv klobuk. Cisto javno je potoval v Kairo, ne da bi ga bil kdo spoznal. Govori se, da je nato obiskal neki tiskovni klub, v katerem se je nahajala množica inozemskih dopisnikov, nato je odšel v kavarno, kjer se zbira Egiptčani, Sirci, Libanonci in Palestinci, končno se je ustavil v Shepherds-hotelu. Dalje so ga baje videli, da se je v neki obcestni kavarni glasno zasmel, ko je čital v časopisu, da se nahaja v Damasku. Za časa njegovega nadaljnjega bivanja v Kairu je muftija stražilo 500 dobro oboroženih mož. (News Chron.).

Dva odlična socialdemokrata, ki sta se zopredstavila združitvi s komunisti in se zavzela za neodvisno socialno-demokratsko stranko, sta zadnje dni v Berlinu izginila. Gre za Julija Scherffa, ki je bil od začetka leta generalni tajnik sindikata poštnih in telegrafskih delavcev in Hermana Löventala, ki je bil vodilni v berlinski mestni občini. Scherff je šel v petek zvečer z dvema tujima moškima iz hiše in od tega časa ga ni več videti. Lövental pa je zapustil svojo pisarno dne 22. junija v spremstvu nekega častnika in se do danes še ni vrnil. Policijska povpraševanja so ostala brez uspeha (British Morning News).

Združene države so predložile, da bi vnesli sledeči člen, ki o njem zunanji ministri še niso razpravljali, po členu v italijanski pogodbi, ki označuje ozemlje vzhodno od „francoske črte“, ki ga bo Italija morala odstopiti Jugoslaviji:

„Meja med Italijo in Jugoslavijo bo morala slediti črti, ki bo od spojne točke meja Avstrije in Jugoslavije, kakor so bile 1. januarja 1938, šla južno od meje 1938 med Jugoslavijo in Italijo do spojitve z mejo med italijanskima pokrajinama Furlanija (Videm) in Gorica v smeri jugozahodno ter prekoračila Predilski prelaz pri gori Mangart in dosegla Kanin ter bo potekala po meji med pokrajinama Furlanije in Gorice do točke približno 0,5 km severno od vasi Mišček (Miscècco) v dolini Judrija. Na tej točki zapuša črta pokrajinsko mejo, se obrne proti vzhodu do točke približno 0,5 km od vasi Vrholje pri Kožbani in nato proti jugu med dolinama Krnice in Kožbane do točke približno 1 km jugozahodno od vasi Fojane, ter pusti tako Jugoslaviji cesto Kožbana-Dobrovo preko Nebla.“

Črta gre potem proti jugovzhodu, preide približno 0,77 km južno od Vipolž in pusti Jugoslaviji vasi Medana in Cerovo.

Gre približno 0,5 km severno mimo Steverjana in dospe do Sabotinske gore ter pusti Jugoslaviji Podsabotin. Črta se naravnata nato proti jugu, prekorači reko Sočo in pusti Jugoslaviji Solkan in preide približno 2,2 km vzhodno od središča Gorice in pusti Jugoslaviji glavno cesto Solkan-Ajševeca in kraj St. Peter Italiji.

Od točke takoj jugovzhodno od kraja St. Peter se črta obrne na jugozahod do točke med krajem Miren in državno cesto št. 55 Gorica-Trst in pusti Jugoslaviji Vrtojbo in Miren. Od tod nadaljuje črta proti

Razlage k mirovnim posvelovanjem

Mir je več kakor pa samo tehnično vprašanje; on je volja in duh. Čeprav imajo vsi narodi sveta brez izjeme očitno zanimanje za obdržanje miru, jih je le malo, ki to tako izrazito čutijo kakor francoski narod. Oni, ki hoče mir, si naloži neogibno potrebne žrtve, a ne obstoja narodnost, ki ne bi mogla, bilo kaj, doprinesiti na oltar miru, pa če bi bila tudi samo njegova popolna neodvisnost. Danes so si vsi narodi v tem edini, da si nobeden ne more prisvojiti nepravične koristi, ne da bi s tem spravil ves svet v nevarnost. Ali se zdi, da živimo pod železnim zakonom; še nikoli si niso koristili na tako silen način nasprotovale. Izgleda, da nihče več ne veruje v načela, za katera je Francija v manj kakor tridesetih letih morala prijeti dvakrat za orožje. — Ali pri tem ni nobenega vzroka za obupanje. (L'Aube)

Težkoče se začenjajo. Katero stališče bodo Veliki zavzeli v prihodnjih dneh? Ali bo Rusija, ki je v nevarnosti, da jo izolirajo, napravila potrebne napore za spravo? Resnici na ljubo, je v eni točki že popustila, s tem da je sprejela predlog, da se vršijo razgovori javno. Ali bodo Anglo-Amerikanci odgovorili s politiko zaupanja? Dokler je možna soglasna rešitev, se mora Francija truditi, da uredi težkoče. Ne sme zavzeti

jugu preko Kraške planote približno 1 km vzhodno od ceste št. 53 in pušča Jugoslaviji Opatje selo in Italiji vas Jamlje. Od točke približno 0,3 km vzhodno od Jamlj sledi črta meji med italijanskima pokrajinama Gorice in Trsta do svojega spoja z mejo svobodnega ozemlja Trsta približno 2 km severno-vzhodno od Stivana.“

No osnovi drugega predloga Združenih držav, o katerem še niso razpravljali v svetu zunanjih ministrov, bi morali po členu, ki določa mejo med Italijo in svobodnim ozemljem Trsta, dodati sledeči paragraf: „Meja med svobodnim ozemljem Trsta in Italijo bo sledila črti, ki bo šla od točke meje med italijanskima provincama Gorica in Trstu približno 2 km severovzhodno do točke ob državni cesti št. 14 in približno 1 km severozahodno od križišča med državnima cestama št. 55 in 14, ki spajata Gorico, odnosno Tržič s Trstom. Črta se bo nato nadaljevala proti jugu do točke Tržiškega zaliva, ki je enako oddaljena od rtiča Zdoba na izlivu Soče in starega Devinskega gradu ter se bo približala morju približno 2 km zahodno od Devina. Črta se nato nadaljuje proti visokemu morju ter se drži enako oddaljena od italijanske obale in svobodnega ozemlja Trsta.“

Na osnovi nekega drugega predloga Združenih držav, o katerem še niso razpravljali, bi morali po členu 5, ki pravi, da bodo komisijo za mejo morali sestavljati zastopniki obeh zainteresiranih vlad, dodati sledeči člen: „V namenu, da bi na kraju določil mejno črto med svobodnim področjem Trstom in Italije na eni strani ter Jugoslavijo na drugi strani, bo Varnostni svet imenoval tretjo komisijo, ki bo zastopala svet pri komisiji za mejo.“

stališča v sporu zavojevanj. Njena bistvena vloga, skoro bi rekli edina, obstoja v tem, da deluje za resničen mir.

(„Resistance“)

Sedaj moramo izvesti to, kar smo leta 1919 zamudili, to je da popravimo gospodarske napake, ki so izzvale vojno. Ako bomo to pot šli, nam bo uspelo, da dosežemo enotnost v svetu, s katero bodo uničene vse narodne ljubosumnosti in častihlepnosti.

(„Daily Herald“)

V tem trenutku, v katerem so objavili načrte mirovnih pogodb, se bo začela velika gonja predsodkov in opravičil premaganih. Dejansko je komaj v območju možnosti, da bodo presodki spregledali nasprotstvo, ker lahko sledijo vse stranke, ki so prizadete, pariškim pogovorom s sporedom v roki.

(„Times“)

Nihče ne more zatajiti vestnih naporov, katere so storili za pripravo mirovnih zasedanj. Ugotoviti moramo, da so ravno s sovjetske strani zahtevali takšno pripravo zasedanja; nažalost ta vzpodbuda ni nalezla vedno na potrebno razumevanje in zaželeno sodelovanje. Samo sklepi, katere zavezniki skupno sklenejo, lahko tvorijo izhodišče za ploden razvoj k trajnemu miru.

(„Pravda“)

Mir in zaupanje se še nista rodila

Švicarski časopis „Volksstimme“ piše v svojem političnem pregledu:

„Zmaga in zajamčen mir so edini kovanci, s katerimi se nam lahko poplača.“ Ta beseda umrlega Franklina D. Roosevelta je bila sicer pozno zopet omenjena, toda ni zaradi tega manj resnična. Ne drži pa samo za Ameriko. Kateri novci naj bi sicer povrnil narodom za njihovo kri, pot in solze, kakor gotov mir, ki je predpogoj za izpolnitev „štirih svobod“ ali „Atlantske listine“. Toda, ali se je pariška konferenca zunanjih ministrov, ki naj bi bila služila za predpravo mirovnih pogodb, res bavila s sestavljanjem miru?

Se enkrat navaja časopis „Volksstimme“ velikega Roosevelta z besedami: „Najhujše, česar se moramo bati, je strah“ in pride do zaključka „da ta strah še ni izginil, tudi iz velike politike ne. Če pa opazujemo učinek, tedaj vidimo vedno večji razkroj sveta.“

Casopis piše dalje:

„Zato ostane Avstrija, ki je postala „strategično središče“ Evrope, še nadalje zasedena. Zato ostane Nemčija ne samo politično, temveč tudi gospodarsko razdeljena na dva dela, od katerega se zahodni del zopet deli v tri dele. Pravzaprav gre delitvena črta preko Evrope in ustvarja notranje političen razkol, ki ga do potankosti določajo zunanje politični faktorji.“

Ameriški zunanji minister Byrnes je izjavil, da ne more njegova domovina izdati vsako leto 200 milijonov dolarjev za zased-

Drobne novice

Kakor javlja vatikansko državno tajništvo, je sedaj 41 diplomatskih zastopstev pri Sv. stolici, med temi 14 poslanikov, 24 poslancev in dva posebna opolnomočenca v činu poslanikov, namreč zastopnik Zedinjenih držav Amerike in Japonske.

*

Kakor poroča radio iz Moskve, so med čistko madžarske uprave odpustili 4150 madžarskih uradnikov.

*

Šef francoske vlade, Georges Bidault, je sprejel britanskega ministrskega predsednika, gospoda Attleeya in ministrkega predsednika Kanade, gospoda Mackenzie Kinga, ki je istočasno poslanik svoje zemlje pri mirovnih posvetovanjih.

*

Z enim edinim odklonilnim glasom je sprejelo finančno poverjeništvostavotvorne skupščine dva zakonska osnutka, ki se tičeta podpisa francosko-ameriškega gospodarskega in finančnega sporazuma.

*

Britanska vlada je sprejela v načelu predlog državnega tajnika Byrnesa, da se zmanjša britanski in ameriški zasedbeni pas v Nemčiji in da se vzpostavi gospodarska enotnost z vsemi ostalimi pasovi.

*

Ameriško ministrstvo za delo sporoča, da se je število stavkujočih v mesecu juniju znatno zmanjšalo. Njihovo število znaša samo še 700.000 proti 1.165.000 stavkujočim delavcem v mesecu februarju.

*

Angleško delavsko odposlanstvo pod vodstvom Harolda Laskija je pred kratkim prislo v Moskvo, kjer ga je sprejel ruski zunanji minister in osrednji svet.

*

Avstrijska strokovna zveza je sprejela javno povabilo ruskih strokovnih zvez, da odpošlje avstrijsko odposlanstvo v Rusijo.

*

Pokret za priključitev Posarja k Franciji, ki ima več kot 100.000 članov je sprejel sklep, v katerem zahteva „takojšno gospodarsko priključitev k Franciji“.

*

Byrnes je v Parizu sprejel zunanjega ministra Pietra Nennija k pomembnejemu političnemu razgovoru.

*

V središču Trsta so vrgli na sedež neke italijanske stranke bombo.

*

Vrhovno sodišče v Pragi je izreklo obsodbo v razpravi proti predsejniku Krejčiju in članom kolaboracijske vlade Češko-Moravske.

*

V toku angleško-egiptovskih pogajanj je egiptovsko odposlanstvo odklonilo angleške protipredloge za rešitev egiptovskega vprašanja.

*

Po prevarah pri volitvah 7. julija t. l. so pooblastili mehiško demokratsko stranko, da sestavi preiskovalno poverjeništvost.

*

Bivši ministrski predsednik Kitajske Ceng Cung je leta 1911 prestopil v katoliško vero. Postal je duhovnik in vstopil v benediktinski red. Sedaj je postal opat v nekem benediktinskem samostanu v Belgiji.

*

Kot poroča moskovska radijska postaja, je neko sovjetsko sodišče generala Andrejeviča Vlasova, ki je leta 1943 ustanovil „Rusko legijo“, da bi se bojeval v službi Nemcev, skupaj z ostalimi 11 obtoženci spoznalo za krivega. Vlasova so nato obesili.

*

Jugoslovanski odbori v Parizu, Londonu in Rimu so sklenili, da sestavijo pod vodstvom dr. Mačka jugoslovansko vlado v izgnanstvu, ki bi priznavala avtoriteto kralja Petra.

*

„Nimamo nobenega uradnega miru, temveč nekaj takega samo na papirju“ — je dejal M. Churchill pri neki vrtni veselici v Seafordu. (Sunday Express).

*

Samo malo strokovnjakov je bilo mnenja, da bo po eksploziji uničenih veliko število bojnih ladij. Največji nauk, ki ga imamo po poizkusu na Bikinih, je dejstvo, da mora priti atomska energija pod strogo nadzorstvo. Bolje rečeno: ni problem nadzorstvo atomske energije, temveč nadzorstvo človeškega pohlepa, nevednosti, nesporazumnosti, ki se hoče poslužiti atomske energije za svoje uničevalne namene. Proti atomski energiji je samo eno sredstvo: še močnejša moč božje in človeške resnice. Imamo na izbiro samo propast ali bratstvo človeštva. (Christian Science Monitor).

*

V britanskem zasedbenem pasu Nemčije je bilo toliko vojnih zločincev obsojenih na smrt in „pripravniki“ za nadaljne procese so tako številni, da bodo morali najeti še enega uradnega rablja — tako so pred kratkim poročali iz Wuppertala. (Daily Worker).

Zgodba o petelinu

Matija Medved in Janez Puc iz Vodice sta bila dobra soseda in prijatelja. Imela sta lepe grunte, polne kašče žita in polne hleve živine. Mlada posestnika sta se poročila pred štirimi leti. Pridni ženki, Lenka in Meta sta jima porodili vsaka po dva otroka, deklico in dečka, tretji pa je bil pri obeh na potu. Bila sta v botrinji. Zakaj bi tudi hodila, pa čeprav k sorodnikom, iskat botrov? Pomagala sta drug drugemu pri oranju, setvi, košnji, žetvi in mlačvi.

Tako sta živela Matija in Janez v božjem miru daleč od mesta skozi štiri leta. V petem letu spomladi se je pa hudobec Zdrahar zaklel, da ju spre.

Na vsezagodaj nekega jutra, ko še ni pokukala prva jutranja zarja izza gora, je sedel na plotu med dvoriščima obeh sosedov, si podpiral brado, se popraskal za ušesi in zlobno zasmejal.

„Nekaj moram ukreniti, da mi poglavar ne posmudi čeljusti, ko se vrnem s potovanja. Hud je in divja po peklju, da vse trepeti pred njim, če ne delamo zdrahe. Moram jo napraviti med Matijo in Janezom. Kako pa?“

Tuhtal je, da bi si izmislil kaj prav izvirnega. Tedaj je zapel Medvedov petelin v kokošnjaku, Pucov se mu je odzval z enako močnim glasom.

O ta Medvedov petelin. Gospodinja Lenka je bila nanj ponosna bolj kot na svojo svinjo plemenjakino, ki jo je krmila z vso skrbnostjo, da srečno porodi tropico mladih prašičkov.

„Jo že imam,“ se je zlobno zasmejal peklenski in zakikirikal tako glasno, da je zvalil Medvedovega petelina iz kokošnjaka. Počasi so mu sledile kokoške. Skočil je na plot in mogočno zapel. Tedaj se je prikazala na vrhovih gora zarja in kmalu nato so zaplesali sončni žarki v mlado jutro.

Hudobec Zdrahar je skočil s plotu na Pucovo dvorišče, odprl lesu in zopet glasno zakikirikal. Medvedov petelin mu je sledil na Pucovo njivo, posejano z ječmenom, za njim so pritekale kokoši. Tudi Pucov petelin je zvalil svojo jato za prijateljem. Obe kokoši družini sta se pasli na njivi, kjer je poganjalo in zelenelo žito. Tedaj je stopil Janez Puc iz hleva. Ko je zagledal svoje in sosedove kokoši na ječmenovi njivi, ga je pograbila jeza. Zagrabil je debelo poleno in stekel na osredek, ga zagnal med pasočo se jato in zadel Medvedovega petelina v glavo. Kokoši so se razpršile na vse strani, petelin pa je omahnil na tla, zafrfotal še parkrat med zelenim nizkim ječmenom in obležal.

Hudobec Zdrahar se je v grmovju onkraj potoka zarežal, nato pa izginil brez sledu.

Janezu Pucu je bilo za hip neprijetno pri srcu. Vedel je, da je bil ponosni in lepi petelin Medvedovi Lenki najljubša žival pri hiši. Toda le za hip. Takoj nato je zamahnil z roko in si mislil: zakaj pa ne pazijo na svojo kurjo zalego. Dvignil je petelina in ga odnesel pred vrata Medvedove hiše.

Lenka je videla skozi kuhinjsko okno, kaj se je zgodilo z njenim ljubljencem. Srce jo je zabolelo in silno ogorčenje popadlo.

Stekla je v hlev k možu in mu med jokom pripovedovala o krvavem dogodku. Matija je bil hiter kot burja in je kmalu vzkipek kot mlado vino.

„O ti grda nesramnost. Še opraviči se ne. Iz zlobe ti ubija žival in jo vrže pred vrata. O le čakaj, Janez! Ta petelin te bo drago stal.“

„Matijče, vrzi petelina pred njihova vrata. Jaz ga ne bom jedla. Preveč se mi smili ta lepa žival,“ je tarnala Lenka.

Matija je pograbil petelina in ga zagnal pred vrata Pucove hiše.

„Na, tu ga imaš. Požri ga sam! Da te ni sram, ubijalec, razbojnik“, je rohnal razjarjeni Medved.

Puc je pritekel s svojo ženo Meto pred vrata in začele so se grožnje, prerekanja in preklinjanje. Da ni pomirjeval razjarjenih sosedov Medvedov stric Gropa, bi se soseda stepla in sosedi zlasali.

Mrtvega petelina ni maral ne Medved ne Puc. Stric Gropa jima je svetoval spravo.

„Skupno snejmo žival, pa prijatelji ostanim o v drugega petelina kupimo, in mir besedi.“

„Kaj se vtikate v to reč,“ je godrnjal Medved.

„Sedaj naj dobi še nagrado, ker je razbojniško ubil živalco!“ je vpila Lenka.

„Grduj se bil! Zakaj je pa šel v lesu?“ je ropotala Meta.

Gropa je bil pameten človek. Pobral je petelina in ga odnesel stari bolehnemu Tafenci, ki je še komaj hodila ob palici in osebenkovala v soseskino hiši na koncu vasi.

Med sosedoma se je vnelo sovraštvo. Niti pogledala se nista več, niti ogovorila. Če sta se srečala, sta se ognila drug drugega. Tako sta delali tudi družini. Le stric Gropa je gledal do zdravo z žalostjo, a razprtih sosedov ni mogel pomiriti.

Kar je Medved obljubljal, to je tudi sto-

ril. Letel je v mesto k odvetniku in na dolgo in široko pripovedoval zgodbo o ubitem petelinu. Odvetnik je vložil ovadbo zaradi zlobne poškodbe tuje lastnine in za žaljenje časti. Puc ni molčal. Tudi on je pohitel k možu pravice in vložil zasebno obtožbo zaradi žaljenja časti.

Ko je bilo to prvo pravdanje končano in sta bila soseda obsojena zaradi žaljenja, Puc pa oproščen zaradi prestopka poškodbe tuje lastnine in sta oba morala plačati po 50 goldinarjev stroškov, nista odnehala. Pritožila sta se na okrožno sodišče, ki je pa njune neutemeljene prizive zavrnilo. Zopet sta si olajšala mošnjičke vsak za 10 goldinarjev. Pravico sta pa hotela doseči. Medved je tožil za odškodnino, ker mu je Puc ubil petelina. Puc je tudi tožil za odškodnino, ker mu je Medvedova kokošja jata napravila na mladem ječmenu škodo. Pravda je tekla in tekla. Sodnik je skušal soseda poravnati, a bila sta trmasta in se nista hotela podati.

V septembru je porodila Medvedova Lenka čvrstega fantka. Treba bi ga bilo nesti h krstu. Babica Pepa iz Podkrajja je debelo gledala, da se Matija ni zganil in stopil k sosedu povprašat za botre. Matija se je, popraskal za ušesi, a storil ni ničesar. Drugega botra tudi ni šel iskat. Zdelo se mu je sramotno, da bi menjaval botre in kršil stari običaj.

Zgodilo se je, da je čez dva dni porodila tudi Meta ravnotako krepkega fantka. Tudi Janezu je bilo nerodno prositi Matijo za botra.

Tedaj je pa babica Pepa vzkipekla in se razhujala v obeh hišah.

„Sramota za soseda, da še ubogima otrokoma iz trme in medsebojnega sovraštva zadržujeta krst. Počakajta še dan ali dva. Ali ne vesta, da otroka lahko čez noč umreta. Take male stvarce so nežne. Vsaka sapica jim škoduje. A jaz ne bom več gledala tega pohujšanja. Otroka vzamem, pripravim povere in odenem z odejami ter ponese v

Klic usode

Kaj se plaho mi umikaš,
kam bežiš, ko te lovim?
Meni nihče ne uide,
nikdar poti ne zgrešim.

V mojo knjigo si zapisan
davno že pred rojstvom bil,
stala sem ob tvoji zibki,
ko se nisi še rodil.

Sel si daleč v tuje kraje,
truden, brez imetja, sam;
preden si se tja namenil,
čakala sem te že tam.

Kaj v bodočnosti te čaka,
tudi to že davno vem —
tajnosti, ki razodeti
jih ne morem in ne smem.

Nihče me ne bo uničil
drugi kakor časa zob,
ko bom zadnjega zemljana
položila v hladni grob.

Limbarski

Podkraj, naprosim cerkovnika in njegovo ženo za botra in dam krstiti. Kaj porečejo ljudje in župnik, se pa brigajta vidva. Meni je le to mar, kar poreče Bog.“

Pepina pridiga je zalegla. Medved in Puc sta se prazne oblekla in s težkimi koraki prišla drug do drugega in prosila za botre. Ker ženi nista mogla k fari, ju je nadomestila Pepa.

Ko so se vrnili od krsta, so napravili pojedino. Pri dobri vinski kaplji se je vsem razvezal jezik. Soseda sta sklenila, da končata neplodno in nepotrebno pravdanje zaradi petelina in živita poslej zopet v miru in slogi. Najbolj je bil ta dan vesel stari Gropa, ki je dejal: „Ali je bilo treba, da sta se skoraj pol leta prepirala za oslovo senco? Povabila bi bila drug drugega na petelinjo pečenko in mir bi bil v sosesčini. Tako se vama je pa smejala vsa vas, ko sta metala denar odvetnikom. Skromno nevestino doto je požrlo to neumno pravdanje.“

Matija in Janez sta poslušala in se praskala za ušesi in rekla: „Kar je bilo, je minilo. Pravdala se pa ne bova več.“

Trčili so s kozarci in nazadnje še peli:

„En hribček bom kupil,
bom trte sadil,
prijatlje povabil,
še sam ga bom pil.“

Hudobec Zdrahar je oprezoval okrog oglov, mrmral in se napihoval, ker mu je zdrava sicer uspela, a se je zaključek končal s spravo in je krst rodil novo, še trdnjše prijateljstvo. Hudobec pa je z dolgim nosom odkrevsal v gozdove loviti polhe in premišljeval, kako se opraviči svojemu poglavarju, ker je zdrava nehala s krstno vodo in soseskino spravljivo ljubeznijo. Tolažil se je s kletvijo in mrmral: „Kaj se bom jezil. Vedno ne morem zmagati. Pri pijancih in igratih bo pa več sreče.“

Tako zgodbo iz starih časov mi je pripovedoval šaljivec Smodin, ki že dvajset let počiva v hladnem grobu.

Razgled po Koroški

V kraljestvu lutk

Spisal Fr. Bazilij

(Ponatis dovoljen samo s pristankom pisca)

10.

„A sklatil te bom vendarle, baba stara! Če tebi ne morem do živega, pa zagodem tvoji metli tako, da tudi ti ne boš mogla ostati v zraku. Hi, hi, hi! Ne boš se dolgo smejala!“ Tako govori sam pri sebi narač pa zakliče na ves glas, da trepetajočim meščanom zledeni kri v žilah: „Hoj, babal! Čarovnica Krivonos, le bliže pridi, če si upaš!“

„Ti črv mali, strem te“, sikne čarovnica vsa blede od jeze, se požene na trg, potem pa odbrzi čez strehe v višave, hoteč se zviška zakaditi v predznega Jurčka. Toda ta že riše s čarovno palico skrivnostne kroge.

Palica, pomagaj mi!
Metla naj postane muha,
preden bom naštel do tri!
Ena, dve, tri...

In glej: metla zgine pod čarovnico; samo drobna muha odleti proti oknu lutkovne delovne sobe. Čarovnica zakriči in obupno krili s suhimi rokami. Zmanjkalo ji je opore...

„Pada, pada“, vpijejo ljudje veselo in ležejo iz skrivališč.

Tisti trenutek pa že prileti čarovnica s tako silo na tlakovana tla trga, da glasno tresne. Nič več se ne pobere...

Črni maček pade naravnost v vodnjak, v katerem ga fantini z Jurčkom na čelu drže toliko časa pod vodo, da se je do smrti napije. Niti malo se jim ne smili hudobna mrčina, noseča v repu najmanj deset hudobcev. Vsako hudo se kaznuje...

Ko se vihar poleže, drve ljudje skupaj. Vse se gnete, saj hoče vsakdo videti čarovnico Krivonosu od blizu. Dvorni norček, do-

slej čmèren in žalosten, ker je nakopal kraljestvu tolikšno nesrečo, se zdaj veselo postavlja na glavo.

„Vendar smo užugali babo brezzobo. Hi, hi, hi!“

Rešitelj Jurček se globoko oddahne, ko je le uničil zlobno čarovnico. Dasi je bil hud boj, se je vendarle vse srečno končalo. Sovražnica leži pred njim — mrtva. Lutkovno kraljestvo je rešeno. Fant kar nekako prijetno omotičen posluša veselo trobentanje, razlegajoče se čez strehe z grajskega stolpa.

Na trg pride kralj s princesko, da si ogledata čarovnico.

„Zopet se moramo zahvaliti za rešitev našemu Jurčku...“ reče.

Toda Jurček brž popravi: „Čarovni palici, ne men! Ona nas je rešila. Zato zasluži, da ji dam poljubček.“ Cmok...

„Rešeni smo torej. Veselimo se znova pridobljene svobode! Krivica je zopet poražena. Živela pravica!“

„Živela...“ zakliče vse.

Ko pa se hoče Jurček dotakniti čarovničinu trupla, da ga odnese s trga, presenečen krične, zakaj od Krivonosu ni ostalo nič drugega kakor trhel štor, povit v umazane cunje.

„Še boljel!“ se zasmeje. „Zažgimo spomin na prestaño grozo!“

Zdajci priteče grajski kuharček z gorečim polenom. Hip nato pa že pleše dvorni norček okrog ognja, iz katerega se vali po vsem trgu zelen dim. Tako strašno smrdi po žveplu, da se mora množica umakniti do grajskega stopnišča.

Kralj s princesko se namerava vrniti v svojo palačo. Ko pa se še enkrat ozre in pomaha ljudstvu, mu pogled prestrašeno obstane. Vse se okrene in zdrzne. Še krikniti ne more nihče spričo začudenja.

V odprti lutkovni omari stoji namreč ča-

rovnik Zlotvor s svojim spremstvom — rešen. Vsem se takoj zjasni, da je to delo čarovnice Krivonosu in njenega črnega mačka.

„Ha, ha, ha! Gorje sem klical na vas in dohiti vas zanesljivo. Polna mera... Ha, ha, ha! In še celo čarovno palico mi je poklonil neumnež Jurček... Ha! Zapomnili si boste dan maščevanja...“ kriči in vihti v roki napačno čarodejko, katero mu je virgel pred noge Jurček, ko je odšel iz omare.

Čarovnik riše po zraku kroge... Zaman! Neprestano žlobudra skrivnostne besede, jezi se in preklinja, ne more pa ničesar storiti. Palica, popolnoma podobna pravi čarodejki v Jurčkovih rokah, neče in neče ubogati...

Kralju, h kateremu se boječe stiska princeska, uide preko lica rahel smehlaj. Ne sme in noče pokazati čarovniku, da se ga boji. Dvigne desnico in zakliče proti omari: „Hoj, čarovnik Zlotvor! Izpusti tisto palico in vrzi jo proč, ker ne moreš z njeno pomočjo poslati nad nas niti zrna toče. Prava tvoja čarovna palica je v rokah...“

„... mene!“ zavpije Jurček in ponosno pokaže svoj zaklad. „Le oglej si jo! Takoj lahko okusiš njeno moč!“

Čarovnik Zlotvor je presenečen, saj je bil do dna duše povsem prepričan, da lahko s čudotvorno palico mirnemu prebivalstvu lutkovnega kraljestva mnogo škodi. Počasi ga je namerjal trpinčiti. Zdaj pa se mu nepridiprav Jurček celo posmehuje in mu kaže pravo čarodejko. Prevaran je, toda strahu pokazati ne sme. Zategadelj Jurčku ošabno zakliče: „Ha, ha, ha! Kar imej jo! Ne bo ti koristila v boju zoper mene! Le poskusi s palico nadme, če si upaš!... Ha, ha, ha!“

„Ali ne vidiš in čutiš zelenega dima, ki zasmrja trg? Ali veš, kaj to pomeni? Čarovnice Krivonosu ni več. Kaznovala jo je moja čarovna palica. Prav tako pa naj tudi tebe in tvoje spravi s sveta!“ odgovori Jurček

in že nareja čudodelne kroge... Hoče, da se omara podere ter podsuje seveda Zlotvoru z njegovo družbo yred.

Toda kaj to pomeni? Tudi prava palica naenkrat ne uboga. Samo tri strele so švigile iz zlate kroglice na njenem koncu, da jo je prestrašeni fant vrgel od sebe. Vila Lahkokrila se tačas zopet nevidna skloni k njegovemu ušesu in mu zašepeta: „Palica je izgubila čudodelno moč, ker je ubila čarovnico. A ne boj se! Cvet, katerega sem ti dala, še imaš. Skrbno ga varuj in pazi nanj!“

Ko čarovnik vidi, da je tudi Jurček brez nevarnega orožja, se zasmeje kot sam oče peklensčkov. Obenem pa ga popade divja jeza nad fantom, ki mu je uničil dragocen zaklad. Že misli poslati nadenj svoje podložnike, rjoveče v omari in bliskajoče z zelenimi očmi. Ko pa ugleda med ljudstvom močno postavlo velikana Telebana in na stopnišču četo oboroženih vojakov, se premisli.

„Pes, pa me daj, če moreš!“ Tako rajši sikne, se še enkrat grozeče zareži ter zavihiti na zmajev hrbet. Za njim sede na zelene luskinde dekla Smrt, nato pa zaprhuta zmaj z velikim krili. V spremstvu dveh peklensčkov se dvigne v višino, potem pa obstane na stopnišču gradiča, ki ga je pripravil Jurček za viteza Orloslava.

„Tu bom prebival s svojim spremstvom“, pove začudenemu ljudstvu Zlotvor. „Vam pa obljubim, da ne bom miroval. Prišla bo ura, ko boste pomnili čarovnika Zlotvora. Ha, ha, ha!“ In kakor v odmev zarjove strašni zmaj, a rdeči in črni hudobec se zakrohota-ta.

Ljudstvu objame srca moreča bol. Še Jurček postane nekam otožen. Kralj pa zažuga s pestjo desnice proti gradu na pečini in reče: „Da, čarovnik Zlotvor! Prišla bo ura, ko bo zmagala pravica, Živela pravica!“

Zanimivi ljudje

Zelo zanimivi ljudje so Giljek, narod ki prebiva na otoku Sahalin, ob vzhodnoazijski obali med Sibirijo in Japonsko.

Giljek se nikoli ne umije, ker se boji, da bi se s tem pregrešil zoper duha vode. Na mesto vode vzame mast morskega volka in si s to odrgne kožo. Vsaka družina ima kočico za poletje — taf — iz skorij in lesa in hišico za zimo, ki ji pravi toraf. Ta je zgrajena iz suhe opeke. Nobena od teh hiš pa nima oken, ker se Giljek noče zameriti duhu luči. Dim prihaja iz kože skozi majhno odprtino, zato pa so skoro vsi prebivalci bolni na očeh. Ogenj v koči ne sme ugasniti. Prižigajo ga tako, da drgnejo med seboj kos trdega in mehkega lesa. Ljudje bi lahko dobili vžigalice, pa jih ne marajo zato, „ker jih je izumil Japonec s pomočjo hudega duha“. Vrhutega vžigalice, ugasne in pri tem bi umrl duh ognja. Goreče vžigalice Giljek ne sme metati v vodo: duh ognja bi se potopil in razžalil duha vode; torej dvojni greh. Giljek tudi ne sme pisati in ne risati, ker misli, da bi se tovarišem, ki po gozdovih lovijo, steze tako zmešale, kakor so črke na papirju. Giljek ima tudi puško, toda ne novo, temveč navadno staro, na kresilni kamen. Giljek je mnenja, da je duh stare puške bolj izkušen kakor nove in zato strel bolje zadene. Ko pride na svet fant, dobi ime človeške čednosti: previdnost, hrabrost itd., dekleta pa ime dogodaka, ki je bil važen za čas ob rojstvu: burja, sreče, ribolov, požar itd. Giljek strogo pazi, da se isto ime v družini ne uporablja dvakrat. Ime umrlega se sme izgovoriti šele takrat, ko so ustrelili medveda, sicer duša ne najde pokoja. Medveda imenujejo modrijana in „Gospoda gozda“. Lovcev, ki ustrelijo medveda ga mora zarotiti, da je varen pred njegovim maščevanjem. Mrtvemu medvedu mora odrezati glavo in šape ter to zagrebsti na mestu, odkoder je ustrelil medveda. Sicer pa je Giljek prijazen človek in gostoljuben. Sled vsake civilizacije odločno odklanja, ker hoče živeti raje s svojimi bogovi v miru, kakor pa s tujimi ljudmi v prepiru.

Kaj je nebo posejalo zemljo z zlatom, da tako odsejajo polja? Poletje — cvetje dozoreva v sad — kmet trepeče zanj a se obenem veseli.

Pravijo, naj napišem napeto ljubezensko zgodbo. Ljudje kaj takega radi čitajo, pravijo. Mladi zato, ker jim je nekako merilo za njihovo lastno zaljubljenost, stari zato, ker se spominjajo na minule lepe čase.

Kupil sem torej zavoj papirja in naostril vse svinčnike, ki sem jih našel po žepih in predalih. Potem sem se zaprl v sobo s hrano za sedem dni, zaprl in zagrnil sem okna, da bi me ne motil cestni šum, porinil bujliko pod vzglavje in nagrmadil nanjo vse razpoložljive blazine, zavezal krpo pod vodovodno pipo, izključil radio in kanarčka, ki sem ga pregnil z brisačo (kletko, ne kanarčka), dal jazbečarja Jakca v sosedovo varstvo, si prižgal pipo in sedel k pisalni mizi. Na mizi pa je stala slika moje Alenke.

Minilo je pol ure. Pol ure vzhlicnega sprehoda po ljubkem obrazu moje Alenke. Od okrogle bradice (z jamico) sladkih ust, malega noska, velikih, jasnih, temnih oči (kaj bi le storili brez privednikov!) do gladkega čela, temnih kodrov in zopet nazaj. Od levega rožnatega ušeska preko okroglih ličec (z jamico) do desnega rožnatega ušeska in zopet nazaj.

Minila je ura. Ura več ali manj posrečenih poizkusov, narisati podoba ljubljene bitja na pole papirja pred seboj. Pri tem sem porabil prvo četrtino papirja.

Uvidel sem, da tako ne bo šlo. S težkim vzdihom sem zaklenil sliko moje Alenke v predal in vtaknil ključ v žep, kjer ga gotovo ne bom iskal, ko ga bom najbrže kmalu pogrešal. Vzel sem novo polo in nastavljal svinčnik. Torej ljubezensko zgodbo bom napisal. Napeto od začetka do konca. Ha, to jo bodo prebiralil! Mladim se bodo tresle roke in razbijala srca, stari bodo zmajevali z glavo, ali jokali ob spominik, ali zboleli od razburjenja. V šoli jo bodo čitali pod klopi in v vseh družbah bo glavno jedro pogovorov. Moja Alenka pa mi bo vsa ponosna padla okoli vratu in me vlekla na šetališče, da bi njene prijateljice pozelenele od zavisti. Mogoče bodo tudi na „višjih mestih“ postali pozorni na mojo nadarjenost. Mogoče me bo ravnatelj našega gledališča pozval, naj napišem ljubezensko dramo. In mogoče, ne — prav gotovo mi bo potem velika založba v glavnem mestu poslala ponudbo, naj napišem ljubezenski roman in sklenem pogodbo za nadaljnje ljubezenske romane. Postal bom slaven in lepega dne bom dobil Nobelovo nagrado.

Torej napeto ljubezensko zgodbo. A kako naj začnem? Kaj naj napišem? Kdo naj bo zaljubljen? In v koga? Mrtvo ali srečen ali žalosten konec? Koliko nrtvih?

Moji možgani so bili nenadoma kakor iz najtršega cementa. Vedno, kadar sem mislil, da sem našel posrečeno zamisel, se mi je v naslednjem hipu zopet izmuznila. —

Grmačeva bajta

Grmač ima bajto na bregu.

Kakor povezan koš. Slamnata streha, okenca, da komaj pest porineš skoznje, zid iz travov, ki se od starosti rjavo svetijo. Na čumnatim okencu rdeče mežika fuk-sinja.

Grmač sedi na klopci pred bajto. V dolini je cerkev Sv. Martina, župnišče in lepo obdelani grunti. Petrov, Jaskov, Devsov, Ožbovčev, Ceglarjev.

Ceglarjevega Grmač najbolje vidi. Košata rdeča streha, velika okna, na katerih leži sonce. Na dvorišču raste divji kostanj. „Moja bajta je krastova šiška“, obide misel Grmača. „Strop v kuhinji je zakajen, stene se svetijo od saj. Ni življenja todle. Še mačka se rada potepe v dolino.“

„Prodaj in amen. Ceglarju prodaj, kakor sva se zmenila. Odrine mi stotake, jaz mu dam ključ in zbogom Breg.“

Nič ni prav Grmaču. Navsezadnje ni tako lahko reči zbogom hiši, kjer si se rodil in rasteš.

Po bezgu diši. Za zimo je dajal čaja. Čudno tesno postaja Grmaču. „Res nizko v bregu je tale bajta, toda iz doline je videti prijazna. Posebno, ko se sonce upre vanjo.“

Prav vstati mora Grmač. Če se po pravici vzame, hišica ni napak. Okenca so res majhna, pa kar pravšnja. Kakor oči. Streha. No, slamnataje ne moči pa ne skoznje. Vrtiček je lep. Nekaj pušpana, melisa, meta, na oglu kamilice, vinska trtica ter gredica zelenjave.

Grmač je pustil vse tako kakor so uredili mati. Nič ni spreminjal. Mati so radi imeli zdravilne rože pri hiši, kadar je prišla bolezen.

Kar sam zanese korak Grmača k hlevu, ki se tišči brega Dve kozi in nekaj zajcev. Prekleman, tole pustiti tudi ne bo lahko. To je Grmačeva družinica.

„Belka, Belka.“

Koza takoj sliši in se trga z vrvi. „Poglej no, živalco, kako ti je razumna. Čeprav je z Brega“ je toplo Grmaču. Zajci skačejo kar eden preko drugega.

„Nemara sem Ceglarju preveč obljubil“, grize v Grmaču. „Besedo sem mu dal.“

Kar nič pri volji ni Grmač. Še tega ne vidi, da bi bilo na hlevu popraviti in da se bo treba tudi drvavnice usmiliti. Vse mu je prav. Še nikoli tako. Saj končno nobena gruntarska hiša v dolini ne popije toliko sonca, kot njegova bajta. Od jutra do večera se koplje v žarkih. Še zadnjo zarjo ujame, ko gre sonce čez Jemnik.

„Prekvato, da sem se zarekel. Ko bi ne bila bajta nič vredna, bi se Ceglar tudi ne gna, kakor se žene. Kaj bi mati rekli, ko bi vstali iz groba?“

„France, tako ti povem; domek je domek, čeprav ga je le za bobek.“ In bi šli z zgarni roko skozi štrene sivih las. Grmaču je z vsakim hipom bolj težko. S tesarjenjem dobro zasluži, dela ne manjka. Z leti si postavi hišico v dolini. Na takole bajto Neža ne bo šla.

Vprašal je pa še nikoli ni. To je tudi res.

Grmač kar ne more naprej. Kakor bi rad razpredel misli sebi v korist, koj se mu zavolja nit. Še zdaj se pozna pušpanu, kje je bila odtrgana vejica za žegnano vodo ob materini krsti. Na, sin pe že sili od doma.

Danes se mora odločiti. Pod noč pride Ceglar po zadnjo besedo.

Grmač se spet vrne na klop. Todle so vsak večer sedeli mati in molili rožni venec. Druga niso več mogli. Po večerji je sedel tudi France. Dolina je ležala pod njem v rahli soparici, njive so se vrstile od Ožbovčevih do Ceglarjevih bukev. Potlej je prišel počasni mrak in luči v vasi. Čez čas zvezde in krhelj meseca, ki je žel zadnje oblake, ki so zatirali zvezde.

Pozno v noč so se oglasili fantje na vasi. Grmača kar grabi v dušo.

„Ceglar bi gotovo ne pustil te klopi z mirom. Tudi bi vse prenovil. Nič bi ne ostalo starega. Zdaj še diši po materi, potlej bi vse postalo tuje.“

Fuksija na okencu mežika kakor starka z rdečkastimi zasolženimi očmi.

Grmač se z obema rokama tesno oklepa klopi.

Ne bo lahko oditi.

Na večer gre France v hišo. Strop nizek,

Metuljček

Metuljček pisan sredi polja, nad belim cvetom vsak dan leta. Pot ozka je do čaše dna, kjer sladek med se mu obeta.

Odrgne z nogo cvetni prah, tesno se k rožici pravi. A glej, metuljček zdaj na mah, preteče krila spet razvije.

Vihrav postal je njega let, srdito rožo pogleduje. „Kdo spil je danes cvetni med?“ cvetico jezno povprašuje.

A rožica skrbno molči, skrivnost bo zase ohranila. Ji v lice belo šine kri, morda se vest je oglasila.

Francšek Kolarič

razkošatena zelena peč za vrati, pod oknom porisana materina skrinja.

France jo odpre. Na vrhu njen molitvenik s koščeni platnicami, ki so porumenele. Dvoje pisem in nekaj starih Večernic.

Spodaj so široka židana krila, auba in sklepanec. Grmačevi prsti drsijo po spominkih.

Tole ne bo mogel nikamor nositi. Tu pustiti pa tudi ne bi želel.

Počasi zapre skrinjo in sede nanjo. Pod noč pride Ceglar.

Grmač ga čaka na vratih.

„No, France, se bova zmenila?“

„Tako povem, Ceglar. Na Bregu ostanem. Nič ne prodam, še kamenčka ne s poti, ne naročja melise, še jagode ne z bezga. Pogledaj fuksijo. Do ovinka bi gledala za mano. Ti bi je ne zalil in zvenela bi. Ne morem. Do nocoj se nisem poznal. Mrtvi so v tej bajti živi.“

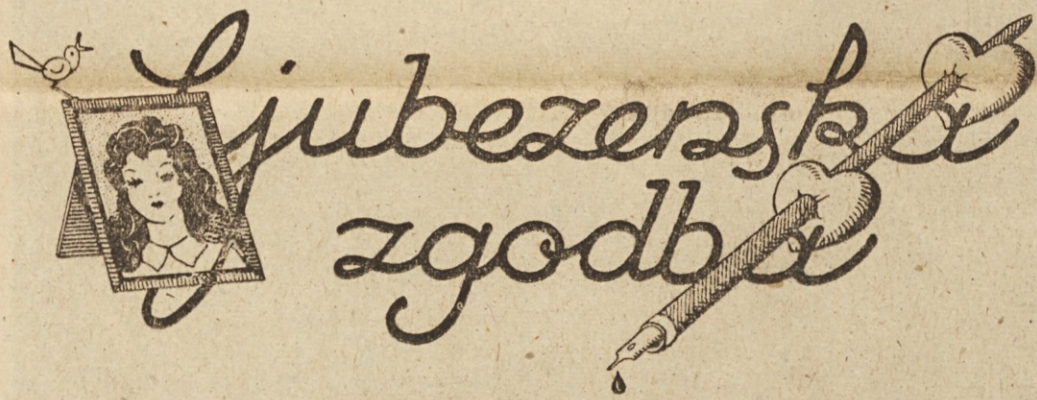
„Tako, tako“, je Ceglar presenečen. „Ne morem drugače. Bregov je dosti, a samo eden moj. Razumel boš Ceglar.“

Za čas sta še posedela, potlej se je Ceglar vrnil v dolino. Grmač je sedel do mesečine na klopi. Ko je bil Breg ves zlat, je France na široko odprl vrata. Mesečina je bruhnila v zakajeno kuhinjo.

Potlej je Grmač z veselim korakom stopil čez prag. Še prej pa je z roko pogladil fuksijo, ki je čakala na roso.

Vrat pa ni zaprl.

Iztok.

O, muze, modrice, spremljevalke Phoebusa (znan tudi pod imenom Apolon, glej rimsko mitologijo!), boginje lepih ved, zaščitnice umetnikov in pisateljev, — zakaj ste me zapustile?! Zakaj mi izpodmikate Pegasa, pesniškega konja, zakaj mi ne kanete kapljice božanske Hipokrene na svinčnik? — Zdelo se mi je, da čujem plapolanje njihovih tunik v sobi in, jojemene! — ravnokar sem videl tam v kotu eno izmed njih, ki mi kaže figo! — Ne, bil je le privid, rojen iz gostih oblakov dima moje pipe. Proč z njol! Hladnokrvno sem izpolnil junaški sklep in zaklenil pipo v drugi predal mize. — Sedaj pa prav zares na delo!

Torej napeto ljubezensko zgodbo.

Kako naj začnem? Z romantičnim opisovanjem sončnega zatona, v grmovju poje slavček, jasmin dehti... Ne, to je preveč posladkano, ni napeto, ne spada v stoletje atomskih bomb. Morda je bolje, če začnem z ugrabitvijo lepe mladenke, ki si iz obupa, ker jo je ugrabil nepravil, prestreli srce? — Tudi ne. Prežalostno razen tega, bi bilo s tem tudi konec zgodbe. Torej kaj? Poroka? To bi bilo kvečjemu za konec zgodbe in ljubezni. — Hej, muze, jo že imam! S pismom bom začel, z ljubavnim pismom, z zagonetnim ljubavnim pismom.

Kakor namazan zapleše svinčnik po papirju in začetek je storjen:

Ljubljena Melita, ti edina, božanska, prekrasna!

Ne prestrašij se, draga, mojega pisma. Pišem iz L... , kamor sem se moral zateči. Že veš zakaj. One stvari bom v kratkem uredil in potem pridem po Tebe. Oh, kakšna večnost bo za mene ločitev od Tvojih rdečih ust! Umiral bom od hrepenenja po Tvojem objemu, gineval po nežnem, opojnem vonju, Tvoje bližine. Trepetal bom za Tebe. Čuvaj se, moja sladka krasotica, one osebe, že veš koga mislim: A... ! Vsak utrip mojega srca je Tvoj. Vroče Te objamem in poljubim na Tvoja mehka, sveža, rdeča usteca, —

Bum, bum, bum!

Prestrašen sem skočil kvišku, da se je prevrnil stol. Nekdo je z vso silo trkal na vrata.

Bum, bum!

„Boris!“ Bum, bum! bum!

Ona je, moja Alenka!

Skočil sem k vratom in jih odprl. Vsa zasopla mi je moja Alenka padla naproti. Ujel sem jo in posadil v naslanjač.

„Kaj se tako zapiraš. Boris? Moj Bog, kako sem se prestrašila, ko sem videla Jakca pri sosedu. Mislila sem že, da si odpotoval, se ponesrečil, umrl, moj Bog!“

„Pomiri se, slonček, saj vidiš, da sem živ in zdrav!“ Pobožal sem jo po črnih kodrih in nežno poljubil njena sladka usta. Toda moja Alenka se mi je izvila iz objema. Zadrženo se je ozrla po sobi.

„Kaj to pomeni? Okna zastrta, tiho je, kakor v grobu, radio izključen. Lukec zagrnjen pri belem dnevu! — Kaj pa počneš?“

Radovedno je stopila k mizi, toda v naslednjem trenutku je presunljivo kriknila, zgrabila list, kjer je bil začetek moje zgodbe in mi ga pomolila pod nos.

„Ha! To je torej! Zato se zapiraš pred menoj! Zato zagrnjaš kanarčka. Še soncu ne daš v sobo, da te ne bi motilo pri pisanju ljubavnih pisem. Podlež! — Moj Bog, da sem morala to doživeti!“

Hotel sem odpreti usta, pojasniti, razložiti, a moja Alenka je kakor hudournik, če je jezna in obenem kakor mačka. Kar videl sem, kako se ji jezi jo lasje in zdaj pa zdaj bo začela: Ph. phhhh!

„Molči! To pismo pove dovolj. Melita! — Meliiti, Meeliiti (pri tem je sladko našobila usta in zamežala). Že vem, to je ona rdečelaska z nabrežja. O, saj sem opažala, kako zavijaš oči, kadar jo srečaš na cesti.“

Hotel sem ji povedati, da se moti, da niti ne vem, kako je oni ženski ime, da „zavijam oči“ le, ker ima navadno pri sebi jazbečarko in se bojim za krepkost svojega Jakca.

„Molči! ... Pišem iz L. Torej v L... greš. Kje je L...? Kaj je L...? Zateči... Aha! „Že veš zakaj.“ Aha!... „One stvari bom uredil“... Aha!... „Pridem po Tebe...“ (pri tem je z roko obrisala oči in nos. Kako ljubka je bila v svojem srdul in kako me

je ljubila!) — Najbrže se moraš zateči zaradi kakih črnohorzijskih poslov... „Umiral bom od hrepenenja“... Oooooo!“

Od ihtenja ni mogla več glasno čitati. Le tu in tam se ji je med stokom izvila beseda.

„... usten... opojnega vonja“... haha, po naftalinu!... Trepetal... čuvaj se... krasotica!... o-o-o-o! Skili in noge ima krive!... Osebe, že veš?... A... A...? A... — toje, to je, — to sem jaz!“

Bruhnla je v glasen jok. Prepaden sem obstal, do kosti presunjen od žalosti, do katere je privedlo nesrečno naključje.

„Toda, Alenka, daj da ti...“

„Molči! (Ph! Phhhh!) Podlež! Hinaveci! Kako si še upaš izgovoriti moje ime? Ničesar ne moreš tajiti. Kje je moja slika? Ni je! Odstranil si jo! In si še drzneš oskruniti moje lice s tvojimi hinavskimj poljubi. Tudi kaditi si nehal. Njej na ljubo. Ti, strasten kadilec. To pove vse! Grem in nikoli več me ne vidiš!“

Znova je zaihtela, a obsedela je v naslanjaču.

„Alenka, žabica, poslušaj me...“

„Molči! (Ph! Phhhh!) Ravno o pravem času sem se prišla, predno bi se z oklici osmešila pred vso faro...“

„Oklici? — Alenka! Torej je očka privolil? Juhuuuuu!“

Zgrabil sem jo, ne meneč se za njen odpor. Vzdignil sem jo in zavrtel po sobi, da so njeni kodri plesali po zraku.

„Pusti me! Takoj me izpusti!“

Ko mi je zasadila vseh deset nohtov v lica, sem jo postavil na tla.

„Dostil“ sem zagrmel. (Vedel sem iz izkustva, da samo z gromom ukrotiš razjarjeno žensko.) „Zaprl, zapahnil, zagrnil, zaklenil, izključil sem vse, ker sem pisal po naročilu urednika Krevsa ljubezensko zgodbo. V veži je telefon, pojdi in vprašaj ga!“

Gledala me je še vedno srdito, a čutil sem, da se zmaga nagiba na mojo stran.

„To pismo je začetek. Ne, kake Melite nikoli poznal nisem, tudi one ženske, ki jo navajaš, ne poznam, le Jakec se pozna z njeno jazbečarko. In da boš vedela, da niti pri natrsem delu ne opustim misli na tebe, pogledaj one osnutke, to si ti, ti in zopet ti v najmanj dvesto izvodih. Tako. Sliko sem pa zaklenil, ker sem preveč zaljubljen, če jo vidim in ne morem pisati ljubezenske zgodbe če sem zaljubljen.“

Sedla je nazaj v naslanjač. Na priprtih trepalnicah so se sušile poslednje solze in okoli ust se je počasi prikradel smehljaj.

„Sedaj pa pojdi!“ sem končal.

S široko odprtimi očmi me je pogledala in znova so se ji ulile solze.

„... in povej očetu, da je vse v redu. Za oklice bom že jaz skrbel in da bo...“

In potem je bilo vse dobro...

V mladem svetu

III.

Andersen, veliki poznavalec otroških src nam odgovarja po mesecu, ki nam takole pravi:

Gledal sem mladega častnika, ko je prvič oblekel častniško uniformo, ko mu je zasvetila na ramah zlata zvezda; gledal sem princesko v lepi poročni obleki, a na nobenem obrazu nisem videl blaženosti, kot sem videl to na štiri leta stari deklici, ki sem jo od daleč motril.

Pozno zvečer je prinesla šivilija novo obleko; hčerka jo je morala takoj obleči, da bodo videli, kako ji pristaja.

Mesec, ki je svetil skozi okno je dajal premalo svetlobe. Prižgati je bilo treba luč. Deklica je stala nepremično sredi sobe in se vsa srečna nasmihala.

„Jutri boš šla v novi obleki na sprehod“, ji je govorila mamica; deklica v svoji sreči vzkligne:

„O mamica, kaj bo rekla tetka, ko me bo videla tako lep!“

Ali ne bi to z drugimi besedami izraženo veljalo tudi za 18. letno deklico?

Angleški pregovor pravi, da je otrok oče človeku, ali kakor Milton, „da se iz detin-

stva vidi človek, kakor iz jutra dan.“ Ali ne bi mogli na osnovi tega tudi reči, da je deklica mati žene — in potem lahko vemo, kake bodo bodoče žene.

Dokler deklica sprašuje, kakšna je, sprašuje deček, kaj je; ona že v mladosti hoče, da ji kdo dvori, dočim ima deček smisel za dvorjenje, a si istočasno želi razširiti znanje.

Otroška soba je kraj, kjer lahko otroka najbolje spoznaš in ga tudi najlažje vzgajaš. Mati bi lahko delala čudeže, če bi imela več časa, mnogokrat pa tudi, če bi imela več smisla in ljubezni za vzgojo otrok.

Deklice zelo radi poslušajo, kadar jim kdo kaj pripoveduje in nikdar jim ni preveč. — Pripovedovanje je v prvi vrsti naloga babice. Male vnučice skačejo okrog nje in jo neprestano nadlegujejo s prošnjami. Posedajo okrog nje in z veliko napetostjo pričakujejo: kaj jim bo povedala.

Pripovedke in pravljice so zelo važno vzgojno sredstvo.

To, kar je cvetju hladna rosa, je otroški duši lepa pravljica. Mnogo lepih pripovedk, ki so jih babice pripovedovale vnukom, je v poznejših letih urejalo mlada življenja.

Slovenske šole v Gorici

V dneh od 8. do 25. julija t. l. je doživela Gorica dogodek, ki bi ga bilo škoda prezreti: prvi maturantje so zaključili študij na slovenskih srednjih šolah. To so bili sploh prvi maturantje slovenske gimnazije v Gorici in prvi maturantje slovenskega učiteljskega po dolgoletnem presledku.

Sicer so oboji le eno leto obiskovali slovenske srednje šole, ki so šele začele z delom in še ni moglo biti na njih vse v redu (pomanjkanje prostorov, učil, knjig...) vendar so ob koncu šolskega leta radi priznali, da bi bilo v resnici škoda, če bi še to leto zamudili. Ni se čuditi, da je nekaterim maturantom prav hudo, ko zapuščajo šole, ki so jih smeli obiskovati to leto, in upravičeno lahko pričakujemo, da bodo znali vedno in povsod s ponosom povedati, kaj jim je bila in kaj jim je dala slovenska šola. V začetku jih je nekoliko plašil drugačen način dela in večja strogost, kakor so jo bili vajeni poprej; ko pa so se privadili, so uvideli, da bo tudi to le v njihov prid in so se oprijeli študija z zanosom, ki je vreden občudovanja.

Vsega skupaj je maturiralo 52 kandidatov, od teh 36 na učiteljski (21 rednih in 15 privatistov) in 16 na gimnaziji (12 rednih in 4 privatisti). Od teh je uspešno opravilo maturo na učiteljski 14 rednih dijakov in 7 privatistov, na gimnaziji pa 10 rednih dijakov in 1 privatist. Ostali imajo popravne izpite iz enega ali več predmetov; delali jih bodo v jesenskem izpitnem roku.

Slovenska nižja šola v Gorici je zaključila pouk 1. julija z zadnjo šolsko uro. Dne 6. julija je bila v stolnici zaključna šolska maša; cerkvenemu opravilu so prisostvovali skoraj vsi učenci z avtorji, deloma tudi njih starši in profesorski zbor z ravnateljem. Po maši so se učenci zbrali v svojih razredih, kjer so jim dali navodila za počitnice in jim izročili šolska izpričevala.

Dne 3. julija so se začeli privatni vstopni izpiti za II. in III. razred in so se zaključili 9. julija; dne 8. julija so se začeli nižji tečajni izpiti rednih učencev in privatistov in so se zaključili 18. julija; dne 22. julija so

se začeli sprejemni izpiti za I. razred in so se zaključili 26. julija.

V začetku šolskega leta je bilo pripravljenih okrog 550 učencev in učenk, dokončno redno vpisanih je bilo 207 učencev in 255 učenk, skupaj 462. Med letom je bilo odjavljenih in odstranjenih 8 učencev in 7 učenk. Ob koncu šol. leta je štel zavod 198 učencev in 248 učenk, skupaj 446, ki so bili razdeljeni v 16 oddelkov. Razred je izdelalo 116 učencev in 188 učenk, skupaj 304 (68,15%).

Pogled v Rožno dolino

in jih na oltarju ni več videti. Ali samo zato ker so na njih slovenski napisi in bi žalili vernike, ki so večji del Slovinci? Se drugo je, kar nas žali. Na križevem potu so bili leta 1938 slovenski napisi. Ali ne bi bilo tudi tu upoštevati „Wiedergutmachung“?

Djekše

Iz Djekš so nam med drugim pisali:

Slovenci spoštujemo duhovnika, četudi je Nemec. Vendar nam je bilo zelo hudo; ko je pod Hitlerjem izginila naša beseda iz cerkve. Zelo smo bili veseli, ko smo dobili zopet Slovenca za dušnega pastirja. Ko se je vse pripravljalo na obisk škofa, so se nekateri poslužili priložnosti in zahtevali nemške pridige ter nastopili zoper svojega župnika. Tudi med verniki se je našlo nekaj ljudi, ki so spomenico za škofa podpisali, še več pa jih je bilo, ki tega niso hoteli storiti. Verniki smo škofu zelo hvaležni, ker agitaciji velenemških krogov ni nasedel.

Se nekaj bi pripomnili. S poukom slovenščine v šoli nismo zadovoljni, ker se otroci nauče premalo materinščine. Imeli smo svojčas tu tudi dva orožnika, Slovenca in enega Nemca. Ne vemo, zakaj so Slovenca

„Glóblje so mi segle pripovedke mladih dni, kot pouk v poznejši dobi“, pravi Schiller.

Ali si morete kaj lepšega predstavljati kot mater z otrokom v naročju, ko mu pripoveduje? Kako zamaknjeno jo gleda. Kako zažre dih, da ne bi preslišal kake besede ali prezrl kakega migljaja.

Srečni otroci, ki lahko poslušajo pripovedovanje matere. Ti bodo dobri in pošteni ter ne bodo imeli za bol in veselje drugih zaprtega srca. V poznih letih pa se bodo s hvaležnostjo spominjali lepih dni mladosti, ko jim je mamica pripovedovala.

Deklica izkazuje mnogo ljubezni, a je tudi mnogo išče; dočim deček — osredotočen vase — malo daje, a še manj išče. Deklica je požrtvovalna, veliko misli in dela za druge, manj zase. Za ljubeznivo besedo in tople pogled še ne more dovolj zahtevati.

Koliko nežnih otroških src gine in zamre, ker jih ne ogreva materina ljubezen — ljubezen nikogar.

Deklica je blaga, dočim je deček osoren. Deklica rada preboli krivico, hitro pozablja in odpušča, ne pozna maščevanja, dočim je deček večkrat maščevalen in zloben. Če bi to maščevalnost matere pravočasno krotile, ne bi bilo toliko gorja na svetu. Vendar je treba pripomniti, da niso vsi dečki taki.

V deklici se rano kaže tudi pobožnost. Majhna je in še ne zna moliti, pa že rada hodi v cerkev in tam sklepa roke, kot vidi to pri starejših. In kako lepo moli z mamičco večerno in jutranjo molitev. Molitev, ki jo nauči mati, je otroku vedno sveta in je nikdar ne pozabi.

Otroci obeh spolov hodijo zelo radi s starši na sprehod. Tudi tu se opaža znatna razlika med spoloma. Deček leta za metulji in čmrliji, se skriva in lomi šibe, dočim nabira deklica rožice in jih nosi materi ter očetu.

Tudi v domači hiši in na domačem vrtu ima deklica veliko veselje s cvetjem. In to ne samo v otroški dobi, temveč vse življenje. Dečkom običajno za cvetje ni. V poznejši dobi se ga fantje sicer vsele, a le tiste ga, ki jim ga da izvoljenka.

(Dalje prihodnjič).

Kruh v zgodovini

Bili so časi, ko še človek ni umel peči kruha. Prej je moral človek prehoditi dolgo pot razvoja. Trajalo je tisoč in tisoč let, preden se je od krvočnega lovca povzpelo do umnega živalca Marsikaj, kar se nam dandanes zdi vsakdanje in samoumevno, si je človek davno pridobil počasi in mukoma. Polagoma se je učil vplivati na živalski svet, polagoma je začel segati še po rastlinah ter jih negovati. Postajal je kmetovalec. One pradedne čase, ko je človek prvič redil domače živali in sadil korenine rastline, prebival pa ne več v jamah, ampak ob jezerih in stavbah na koleh, imenujemo novokameno ali neolitsko dobo. Ime nam pove, da je bil človek tedaj že dovolj spreten, da si je iz pripravne kamnine, zlasti iz kremenjaka, izdeloval orodje in orožje. Zakaj pa ne iz železa? Ker ga še ni umel dobivati iz rude.

Odkrili so na mnogih mestih (n. pr. v Laubudski dolini) ostanke, ki pričajo o življenju v onih davno minulih časih, ko se je človeška omika šele porajala. Ne na Koroškem, pač pa v Švici so našli tudi ostanke najstarejšega kruha. Ležal je varno zapan med ropotijo neolitskih mostičarjev, ki so nekoč živetarili ob švicarskih jezerih. Radi boste verjeli, da ne gre za kake kolače! Prazgodovinski kruh ima vse polno napol zmletih pšenih in pšeničnih zrn. So pa vmes tudi cela zrna. Kruh je brez luknjic, iz česar lahko sklepaš, da ni bilo kvasjenja. Z drugimi besedami — testo ni vzhajalo. Zoglenela skorja priča, da so kruh pekli na jako vročih kamenih in ga povrh pokrivali z žerjavico. Izkopavanja v Švici so spravila na dan tudi zelo preproste žrne (mlinske kamne za ročno rabo).

Iz teh najdb moremo precej točno ugotoviti, kako je napravljali neolitski človek svoj kruh. Zitna zrna je med dvema gladkima kamenoma toliko časa mlel, da je nastala nekaka debela moka. Tej je prillil vode, in ko je mešal, je dobil testo. Kamni in žerjavica so bili že pripravljeni, testo je prišlo brž v vročino in peka kruha se je pričela. Silno klavrn je bil ta kruh, in dandanes bi peka gotovo zaprl, če bi na tak način kvaril ljudsko zdravje. V onih časih pa je pomenil takle način peke prav znaten napredek. Saj so pred mostičarji živeli še navadnejši ljudje, ki niso sadili, niso mleli in ne pekli. Jemali so zrna od trave, ki je rasla v prosti naravi, ter jih žvečili.

Nedvomno se je v pradednem času večkrat prigodilo, da je pustil človek testo ležati, nakar se je začelo kvasiti. Spočetka je človek to zmes seveda zavrgel, češ, pokvarjena je. Po naključju, ali pa ker je videl, da mu zaloga pohaja, jo je dal kdaj vendar peči — in nastal je pravi kruh. Kajpada je minilo precej časa, da se je iznajdba udomačila in razširila. Vse kaže, da domovina pravega kruha ni v Evropi, ampak v Egiptu in Mezopotaniji. Sploh sta te dve deželi poleg Indije in Kitajske zibelki človeške omike.

Feničanski trgovci so pluli po Sredozemskem morju ter širili kulturne pridobitve, ki so jih bili videli pri Egipčanih in Babiloncih. Ti isti trgovci so kasneje zanesli kruh med Grke. Od Grkov pa so dobili kruh Rimljani. To je po vsej verjetnosti pot, ki jo je hodil kvašen kruh — pot od vzhoda na zapad. Mostičarji v Alpah se iz svojega niso menda nikdar povzpeli nad strnjeno, znato laboro. Šele Rimljani so po svojih osvojitvah utrlj kruhu — pot v Galijo (Francijo), Belgijo in Anglijo v alpske in renske dežele.

Ko so bili Rimljani še preprost narod kmetovalcev, so se hranili z močnikom, ki so ga zvalili „puls“. Moko od pire so zalili z vodo, solili, zamesili v testo in potem skuhal v cmoke. Rimski vojak ni dobival „komisa“. Nosil je s seboj vrečico pšeničnih zrn in iz njih si je sam — v žrnvah — mlel moko za kruh in zdrob za kašo in močnik. Peka kruha se je zdela Rimljanom tako imenitna spretnost, da so govorili: „Tega nas je učil grški bog „Pan“. Zato so kruh nazivali „panis“.

Romanje v Železno Kaplo

14. avgusta ob pol 9. uri večerna maša s pridigo, procesija z lučicami, spovedovanje, nočno češčenje.

15. avgusta zjutraj ob pol 7. ure naprej sv. maše, spovedovanje. Skupno sv. obhajilo. Ob pol 11. uri skupna slovesna božja služba — ob lepem vremenu na prostem skupno ljudsko petje, slavnostna pridiga, posvečenje Marijinemu Srcu. Nato zadnja sv. maša v cerkvi.

Ob pol 2. uri stanovski nauki za moše in fante v župnijski dvorani, za žene in dekleta v farni cerkvi. Ob 2. spokorna procesija iz farne cerkve sv. Mihaela k D. M. v Trnju, tam pontifikalne večernice, pridiga, pete litanijske, zahvalna pesem.

Sporočilo

Natančen spored slovenskih radijskih oddaj dobite v dnevnikih časopisih.

Pomanjkanje obleke

Od nekega dopisnika smo prejeli:

Izvedel sem, da je bilo v neki trgovini v Beljaku shranjenih 35.000 metrov sukna oz. lodna. To blago so poslali na Dunaj, da naredijo tam obleke in jih potem razpošljejo po trgovinah. Podpredsednik Trgovske zbornice pojasnjuje po časnikih, da to blago ni preostanek vojaške zaloge, temveč da je kupljeno od Konzumnega društva.

K tej stvari bi rad dal nekaj pripomb. Bržkone se je blago takoj v začetku sorazmerno delilo med vse dežele Avstrije. Zakaj te velike zaloge blaga na Koroškem niso takoj razdeljevali? Sedaj je odšlo blago na Dunaj, da naredijo obleke in potem bodo te obleke kot pravijo sorazmerno razdelili med vse dežele. Koroška bo torej dobila le en del od blaga, ki ga je sedaj dala na Dunaj. Radi bi vedeli, ali druge dežele niso dobile drugega blaga in če, zakaj mora biti Koroška prikrajšana, ko je na Koroškem prav tako pomanjkanje obleke kot v drugih predelih Avstrije?

Grabštajn

Iz Grabštajna nam pišejo:

Pred leti so kmečka dekleta darovala cerkvi lepe oltarne prtice, nakaterih so bili slovenski napisi. Ti prtici so sedaj izginili

Romarska cerkev Marije Device v Trnju

Po ljudskem izročilu se je prikazala Mati Božja pastirjem, ki so pasli v tej okolici, kjer stoji dandanes cerkev Device Marije v Trnju, večkrat ob sobotah po mlaju. Skalnato in strmo pobočje je bilo poraslo z grmovjem in trnjem. Ovce so večkrat hodile v ta kraj. Pastirji so jih našli klečeče in Mati Božja se je pojavila kot belooblečena žena med trnjem. Prebivalstvo iz okolice je spoznalo, da naj ta kraj posveti Mariji. Sezidali so cerkev. Ko pa so bili z delom gotovi, jim je manjkala slika Matere Božje. Bog sam jim je priskočil na pomoč. Vozniki iz Boštevjeve hiše iz Zelezne Kaple so vozili vino iz Italije, pa jim je prinesel nek nepoznan moški Marijin kip ter dejal, naj ga postavijo tam, kamor jih bodo konji vodili. Ko so prišli do Zelezne Kaple so šli konji naravnost k novi Marijini cerkvi. Kakor je mož dejal, tako so storili. Postavili so v cerkev kip Matere Božje in imeli od slej naprej sv. mašo ob nedeljah po mlaju v tej cerkvi.

Po nekem dokazilu je posvetil cerkev 19. oktobra 1386 patriarh iz Aquileje, Franciscus. Bržkone pa so dokončali gradbo cerkve šele pozneje, ker je bila cerkev še dvakrat posvečena in sicer 1441. in 1483. leta. Verniki so v velikem številu obiskovali Mater Božjo v Trnju.

S turškimi napadi so prišli za vernike in za cerkev hudi časi. Prebivalci so iskali zatočišča v utrjeni cerkvi v Trnju. Prvič so prišli Turki leta 1473. Pri vходу v Zelezno Kaplo so napravili prebivalci zatvornico, da bi lahko preplaviti mestce. Leta 1483. so prišli Turki zopet pod poveljstvom Ahmed paše. V težkem boju se je pojavilo na nebu ime Marije in hudo neurje je povzročilo poplavljenje in s tem uničenje Turkov. Ostanki tega obzidja se vidijo še danes pri romantičnem vходу v Zelezno Kaplo.

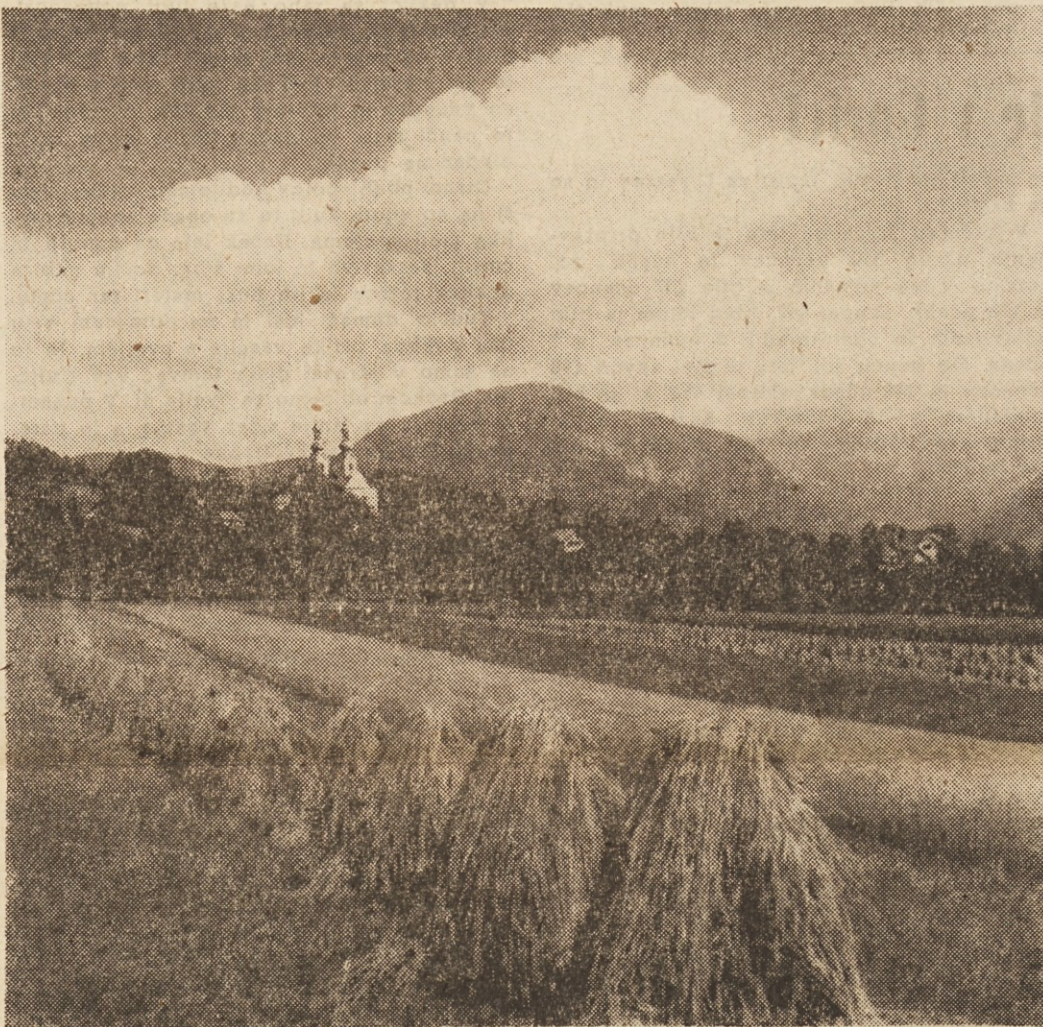
Za časa Jožefinizma so bili za to cerkev zopet hudi časi. Cesar Jožef II. je izdal nalog, da se mora odstraniti iz cerkve v Trnju vse zahvale, ki pričajo o čudežnih ozdravljenjih in da se sloče kip Matere Božje. Župnik Pruner je res izvršil ta ukaz, a ljudstvo je bilo tako ogorčeno, da je župnika napadlo v župnišču in stražilo cerkev tri dni in tri noči. Kip je moral cerkovnik zopet obleči. Ko so izvedele oblasti za ta posopek, so strogo poverale župnika v prisotnosti zastopnikov občine. Isti ukaz so izdali še enkrat. Tokrat je prišel v Kaplo komisar H. v Hauslab z 21. vojaki, toda ko je uvidel, da ljudstvu ni mogoče priti do živega, je zopet odšel. Po dolgotrajnih pogajanjih so sklenili, da ostane vse pri starem. Ljudstvo pa je še v večjem številu romalo k Materi Božji.

Slika Matere Božje in cerkev

Slika Matere Božje je gotski leseni kip, ki predstavlja Marijo z Jezusom. Na najstarejši sliki iz leta 1696. je isti kip še nepoškodovan in brez obleke naslikan. Pozneje

slike predstavljajo ta kip odet v oblačila. Leva roka sedaj manjka. Ljudstvo poroča o tem, da je imela Mati Božja na levi roki dragocen prstan. Nek oskrbnik Sonegg-a je vzel kipu prstan in ga dal svoji ženi. Žena je kmalu nato nenadoma umrla. Iz jeze je pustil oskrbnih odrezati kipu roko. Bog pa ga je kaznoval, roke so se mu posušile in kot berač si ni mogel vtakniti niti kruha v žep. Oblačila Matere Božje menjajo po praznikih in liturgičnih barvah.

Cerkev je zidana v gotskem slogu z rebrastimi oboki. Oltar je v baročnem slogu in bogato pozlačen. Prestol Matere Božje obdajajo kipi sv. Janeza, sv. Ane, sv. Katarine in sv. Barbare. En stranski oltar je posvečen sv. Jožefu, drugi pa sv. apostolu Jakobu. Prostorna kapela sv. Ane služi spovednicam. Njen oltar je zgrajen v rokokou. Cerkev ima dva stolpa, kakor vidimo to že v Valvasorjevi sliki iz leta 1688. Kapela sv. Ane je bila preje cerkev sama zase, dokler je niso prestavili leta 1820. v Marijino cerkev. Na zunanji strani cerkve je na steni prenovljena freska, ki predstavlja smrt Marije, Vnebohod in sv. Ano.

Blagoslov zemlje

Dober računar

Učiteljica se je na vse pretege trudila, da bi Janezka naučila šteti do šest. A ves njen trud je bil zaman. Na šolo pride nadzornik in na nesrečo vpraša vprav Janezka, naj šteje do šest.

„Zna samo do pet, naprej pa ne“, mu pojasni učiteljica. „Vse sem že poizkusila, pa ga ne morem pripraviti do tega, da bi štel čez pet.“

„Že nimate pravega načina“, ji odvrne gospod nadzornik. „Bom pa jaz poizkusil, boste videli, da bo šlo.“ In gospod nadzornik se loti nadebudnega Janezka.

„Janezek, pridi sem k meni.“

In Janezek pricaplja pred gospoda nadzornika.

„Ako ti da mamica eno jabolko, koliko jabolk imaš?“

„Enega“, se odreže Janezek.

„Zelo dobro. In sedaj ti da oče še enega. Koliko jih imaš sedaj?“

„Dva“, odvrne Janezek.

„Prav dobro, že vidim, da bo šlo, pravi gospod nadzornik. „In domov pride brat, pa ti prinese še eno jabolko. Koliko jih imaš sedaj?“

„Tri.“

„Vrlo dobro. Iz tebe bo še nekaj“, in smehlja se potreplja Janezka po rami, jezno pa pogleda učiteljico.

„Sestra te ima rada, pa ti da še eno jabolko. Ali veš, koliko jih imaš sedaj?“

„Sedaj imam štiri, gospod nadzornik.“

„Imenitno. Sedaj pa pride na obisk še teta in ti podari eno jabolko. Koliko jih imaš pa sedaj?“

„Pet.“

Nadzorniku so kar gorela lica od zadovoljstva.

„Saj sem vedel, da si hraber dečko. Če bo šlo tako naprej, postaneš še nadzornik. Sedaj pa dobro pazi. Koliko jabolk pa bi potem imel, če ti dam še jaz eno?“

„Dosti.“

Gospodu nadzorniku je postalo vroče, hitro pograbi klobuk in izgine iz razreda.

Ameriški senat je odobril novi načrt za nadzorstvo nad cenami. Ta načrt bodo predložili v podpis predsedniku Trumanu v končno odobritev. Po novem zakonu bo urad za cene mogel spremeniti nekatere točke, ki so bile v veljavi do 30. junija, razen za nekatere proizvode, kakor meso, žito, mlečno izdelke, tobak in petrolej.

Glavni ravnatelj za gospodarska vprašanja pri italijanskem zunanjem ministrstvu dr. Di Nola in predsednik nizozemskega trgovskega odposlanstva Sherenburg sta podpisala gospodarski sporazum za ureditev trgovskih izmenjav in plačil med Italijo in Nizozemsko. Sporazum predvideva letno izmenjavo blaga v vrednosti 50 milijonov florintov. Italija bo Nizozemski dobavljala vrtnarske proizvode, surovine, tekstilne izdelke in stroje v zameno za semenski krompir, radijske aparate, elektro-tehnične izdelke, kemične izdelke in plemenito živino.

Ameriški minister za poljedelstvo Anderson je izjavil članom prehranjevalnega odposlanstva, ki je obiskalo Indijo, da bodo Združene države v najkrajšem času poslale Indiji vsaj 500.000 ton žita, ker bodo naslednji meseci zelo kritični za prehrano v Indiji.

V Angliji so pred kratkim objavili pregled ukrepov britanske vlade za zmanjšanje davkov v namenu, da bi pomagali zvišati proizvodnjo. Znižanje dohodninskega davka bo znašalo na leto skupaj 500 milijonov šterlingov.

Sicer je narava vse tako uredila, kakor je pametno in človeku v prid, vendar se nam zdi, da se ta red v zadnjih časih neko-

Od ceste prideš po 80 stopnicah do cerkve. Preje so bile to svete stopnice po katerih so se romarji po kolenih povzpeli do cerkve. Danes je v stopnišču križev pot.

Leta 1940. so cerkev popolnoma prenovili. Škof Rohrercher jo je na novo posvetil 29. junija 1940.

Ob vseh praznikih Matere Božje v cerkvenem letu se vrši v tej cerkvi služba božja, kakor tudi na god sv. Jožefa.

Kip Matere Božje v Trnju stoji vzvišeno na prestolu. V desni roki drži mogočno kraljevsko žezlo, na glavi krono in na prsih zlato žareče srce, prebodeno z mečem sedmih žalosti. Iz srca se dvigajo plameni ljubezni, v drugi roki drži božje Dete. Zveličar nas vabi z iztegnjeno ročico, skozi vse trnje življenja, v levi roki pa drži zemeljsko kroglo s križem. V njegovih prsih je prebodeno srce, obdano s trnjevo krono. Pod prestolom pa je trnje, kakor je rastle v okolici Marijinega svetišča. Trnje je simbol našega krščanskega življenja, ko romamo skozi to solzno dolino. Ampak ravno to trnje, vse trpljenje v življenju, naj nam bo gotova pot do večnega življenja.

Smrtni slučaj v letu 1945

Kakor sporočajo, je leta 1945 umrlo na Dunaju 51.000 ljudi, to je na 10.000 oseb 358 slučajev. Tolikšna umrljivost je bila do sedaj med ljudmi bele polti nepoznana. Pretresljivo je število slučajev pri dojenčkih, ki se je zvišalo na štirikratno število od leta 1938. Izmed tisoč otrok jih je umrlo 191. Smrtni slučaj so se tudi pri nas zelo pomnožili v zadnjih letih.

Ljudi je umrlo	leta 1944	1945
Celovec okolica	172	235
Šmohor	150	188
Dobrlavas	172	316
Velikovec	172	204
Pliberk	91	116
Tinje	101	135
Rožek	162	218
Borovlje	167	189
Celovec mesto	626	649

Bistrica pri Pliberku

Sicer ni kaj posebnega, pa se bomo vseeno oglasili, da hoste na tekočem o dogodkih pri nas.

V nedeljo smo imeli v Serčerjevi gostilni občni zbor prosvetnega društva „Peca“, na katerem smo izvolili nov odbor. Udeležba je bila prav zadovoljiva. Iz Celovca je prišel dr. Joško Tischler, predsednik Slovenske prosvetne zveze, ki se je tudi udeležil občnega zbora. Prav lepo nam je orisal pomen in namen prosvetnega društva. Za novega predsednika je bil izvoljen Biolnov sin, g. Janko Pečnik, za tajnika pa g. Kristof Lojze. Podpredsednik je g. Kušej Franc.

Preteklo sredo zjutraj smo izvedeli žalostno novico, da je umrl Svecov oče, Janez Kraut. Pokopali smo ga v petek 2. avgusta na domačem pokopališču.

Pretekli mesec pa smo imeli v Šmihelu poroko. Poročila sta se Lencej Kraut, Klinov sin in Grilova hčerka Micka. Mlademu paru želimo v njunem življenju mnogo sreče in božjega blagoslova.

Rinkole

V nedeljo smo imeli pri nas vsakolotno žegnanje. Ker je bilo lepo vreme, je od vseh krajev prišlo mnogo ljudi. Dopoldne smo imeli pranganje in slovesno mašo, popoldne pa blagoslov s petimi litanijami. Kot nikjer na Koroškem, tako tudi pri nas ni šlo brez plesa. Mladini bo pač treba pokazati še kaj drugega, da bo svoj prosti čas koristneje uporabila. Morda s poukom slovenske zgodovine in pravilne slovenščine.

Praktični nasveti

Tipke klavirja lahko očistite, če jih odrgnete s ščetko, namočeno v alkoholu ter nato umijete z vodo in milom.

Okna in ogledala se bodo svetila, če jih večkrat odrgnete najprej z navlaženim in nato umijete z vodo in milom.

Nikar si ne belite glave, če se vam je začelo v družbi zdehati. Najhitreje si pomagajte tako, da denete hrbtno stran roke na grodnico med želodcem in zadnjim rebrom in zdehaje bo pojenjalo.

prihodnjo zimo, je izjavil, da je mogoče, da bodo mogli dobiti premog za domačo osebno uporabo in urade v večjih količinah, kot so bile preteklo leto.

Slovečki pisatelj in pesnik Herman Bahr je leta 1917 zapisal: „Vojna ljudi ne bo spremenila, sreča jih ne spreminja in tudi trpljenje ne. Nič jih ne spremeni. Od zunaj jih ni mogoče ozdraviti. Karkoli se z njimi zgodi, jih ne poboljša, dokler se v njih samih ne zgodi čudež. In če se je čudež zgodil v njih, potem je vseeno, kaj se z njimi dogaja od zunaj.“

Iz Abesinije so izgnali 78 Italijanov, med katerimi je 10 žensk in 9 otrok; zdaj so v taboriščih Eritreje, kjer čakajo na odhod. Agencija „Reuter“ je izjavila, da so prejeli 1. julija odlok obesinskega notranjega ministra, naj zapustijo državo v 8 dneh.

Švicarski zvezni svet je dal zvezni zbornici zakonski osnutek za prvo posojilo 8 milijonov frankov, ki naj služijo raziskavanju o atomski sili v prihodnjih petih letih. Poročilo pravi, da so v Švici že dalj časa preučevali vprašanje atomske sile.

Zastopnik Združenja za sovjetsko filmsko proizvodnjo je naznanil, da se bo Sovjetska zveza udeležila mednarodne kinematografske umetniške razstave v Benetkah, in sicer z večjim številom sovjetskih filmov.

Kakor poroča kronist „Daily Expressa“ uporabljajo za rešitev človeških življenj v operacijskih dvoranah strup s hitrim učinkom, ki ga uporabljajo južno ameriški Indijanci za zastrupljanje pušic. Strup poznajo pod imenom „curarin“ in ga dobivajo iz lubja nekega južnoameriškega drevesa. „Curarin“ povzroča onemoglost mišičja, zato zadostuje le najmanjša količina mamila za izgubo zavesti.

Morda vas bo zanimalo

liko spreminja vsaj kar se tiče razmerja med moškim in ženskim spolom. Vedno več se rodi deklet in vedno manj fantov. Dokaj pereče je to vprašanje v vladarskih rodbinah, kjer gre za ohranitev dinastičnega imena. Angleški kraljevski par ima n. pr. dve hčerki in nobenega sina, egiptovski kralj ima tudi samo hčerke, prav tako perzijski šah in še več drugih.

Na avstrijskih vseučiliščih študira preveč deklet. Na filozofski fakulteti je vpisanih 3894 slušateljcev, med njimi 2092 deklet. 90% teh deklet namerava izbrati poklic profesorice, čeprav jih je možno v to službo sprejeti le 20%. Na drugih oddelkih neredni tako velik, vendar pride povsod na tri slušateljke eno dekle. Morda je res, da pri izpiti dekleta nadkrilijo fante, življenje pa kaže, da pozneje zaostanejo. Naravni poklic ženske je pač žena, mati in gospodinja.

Na občnem zboru Škotske cerkve je predsednik Attlee dejal, da ne more nobena mednarodna organizacija zajamčiti miru, če je ne vidijo duhovne moči idealizma, to pomeni, duhovne moči večnih resnic, ki veljajo povsod in za vse ljudi. Današnjemu svetu je treba duhovnega vodstva. Kakorkoli se cerkve med seboj razlikujejo, v tem se strinjajo, da kažejo človeškemu rodu vrednote, ki veljajo povsod in vselej.

Kot poroča „Reuter“, je vojaški guverner ameriškega področja v Nemčiji general MyNarney izjavil, da je utemeljeno upanje, da bodo mogli živilske obroke za Nemce na področju v oktobru spet dvigniti na višino, na kateri so bili v pretekli zimi, to je na 1350 kalorij na dan. Dejal je, da meni, da bo pridelek področja zadosten, za omejeno povečanje. Glede dobav goriva za

Skrbimo za siromašne otroke

Sveti Oče je 6. januarja v posebni okrožnici opozoril svet na milijone otrok, ki vsled vojne nimajo niti najnujnejšega za življenje. V raznih državah umirajo otroci od lakote. Ne najdemo živih obleke, krova in tudi ljubezni ne, ki bi jo tako nujno potrebovali. Hvaležni moramo biti onim, ki so s svojo radodarnostjo doslej pomagali mladini, ali ta pomoč ne odgovarja veličini zla, vsled česar je treba narode pozvati, da se spomnijo potreb mladine in pomagajo omiliti in lajšati bedo. Sv. Oče priporoča, da se v vsaki škofiji določi dan, ko bodo z molitvami prosili božje pomoči in duhovniki razlagali ljudstvu potrebo, da se s prispevki podpira delo, ki ima namen skrbeti za trpečo, zapuščeno mladino. To je dolžnost, ki se tiče vseh ljudi in vseh strank. Posebno krščansko ljudstvo je dolžno darovati. Vsakdo naj pomisli, da bo ta mladina nosilca bodočnosti, zato je treba, da vzraste nepokvarjena na duši in telesu. Kdor ima malo, naj od tega rad da svoj prispevek, kdor živi v obilnosti, pa naj se zaveda, da ga siromaštvo, lakota in stiska mladine obtožuje. Če cerkev hodi po stopinjah svojega Ustanovitelja, mora skrbeti za otroke in mladino. Prva njena skrb je, da se ne omažežuje otroška nedolžnost. Neštivilni so zavodi, v katerih se vzgaja mladina in se jo pripravlja za življenje. V naših groznih dneh nam ne zadostujejo več stari zavodi. Negreledne so trume otrok, ki hiraajo lačni in umirajoči. Nimajo ne očeta ne matere, ki bi jih oblekla in oškrbela. Zapadli so jetiki, pa ni zdravil in ni človeka, ki bi jim stregel. Druga mladina pa postopa po mestnih ulicah in hodi brezposelna po slabih potih, a nikogar ni, ki bi ji nudil zavetje pred bedo, grhom in hudobijo. Naj pomagajo vsi, ki so dobre

Naši najmlajši na delu

Pravilne rešitve naloge iz „Mladega Korošca“ so nam poslali še sledeči:

Polonca Wutte, Globasnica (Mala vas)
Ferdí Riepl, Steben pri Pliberku
Janež Čertaj, Kotmara vas
Martin Hotimic, Bukovje pri Dobrliveri
Fani Ivančič, Podravlje
Micka Hutmanova iz Kočuhe.
Pavčina Ivančič, Podravlje
Ivica Kostrun, Bistrica na Zili
Marija Jenschatz, Globasnica.
Micka Spicler, Ruda.

Obsodbe vojaških sodišč

Zaradi nedovoljene posesti orožja in municije so obsodili Zettinga Josefa na 12 mesecev, Oswald Agnes na 6 tednov, Pasterka Jakoba na 14 dni pogojno, Dolinschka Franca na 14 dni pogojno, Traunika Albina na 9 mesecev in Sadjaka Klemenca na 9 mesecev zapora.

Zaradi nedovoljenega prestopa zaporne cone so obsodili na 100 S globe Huber Moniko, Tasser Ano in Auserja Sebastijena na 10 dni zapora zaradi istega prestopka Scafo Ferencina in Feimer Leopoldino.

volje, da se borimo proti trenutni nevarnosti in preteči bodoči škodi.

V Celovcu so imele Uršulinke za dekleta tri zavode: dekliški šolski zavod, Angelinum in sirotišnico. Nacisti so zavod razpustili, redovnice so odšle: nekaj v Ameriko, nekaj v Francijo, Belgijo, Jugoslavijo in Italijo. Se se niso vrnille in one, ki so se vrstile, so izmučene, prostori so zasedeni. Križevske sestre so vodile Vincentinum, zavod za siromašne dečke. Nacistična vlada jim se zavod vzela in pobrala premoženje. Slovenske šolske sestre so imele v St. Jakobu v Rožu lepo sirotišnico za deklice. Hvala Bogu so se vrstile in zopet se zbirajo dekleta pod njihovim varstvom. Usmiljenke so imele v Treffenu velik zavod za fante sirote. V Šmartnem pri Celovcu je bil velik zavod Maria Jossfinum, kjer so usmiljenke negovale sirote-otroke. Nacizem jih je pognal z doma. Nekaj jih je našlo nov dom v Tinjski prošnji, nekaj jih je prišlo v Grebini, večje število pa jih je za časa nacizma umrlo. V Kazazach (Harbach) pri Celovcu je velik zavod Sester Dobrega Pastirja. Tjakaj pošiljajo občine nesrečna

Pasji dnevi

Ce vzhaja in zahaja pasja zvezda ali Syrius istočasno s soncem, če se živo srebro v barometru nevarno bliža najvišji stopnji, če naznanjajo vodovodne naprave vseh velemest svojim odjemalcem, da so „izčrpane“, potem so pasji dnevi tu. To je tisti letni čas, ko začnejo ljudje z najbolj pohlevnim čustvom presti kakor maček, ko drviijo tisti, ki so podvrženi v ogromnem obsegu vplivom pasje zvezde, za imaginarnim repom in se vrtijo v krogu lajajoč in ko je zelo nevarno pričeti kak drug pogovor kakor o gozdnih sencah, kopališčih in izdelovanju sladoleda.

Pasji dnevi so postavili na glavo že stari Rim. Poročajo, da so bili sužnji in psi edina živa bitja, ki so se premikala na svojih lastnih nogah po mestu, medtem, ko so si prizadevali drugi prebivalci stokaje priti v osvežujočo senco rimskega polja, ali bolje rečeno, se pustili nesti tja.

Dandanes ni več patricijev in ne nosilnic, ampak pasji dnevi so ostali in se niso spremenili; spremenili so se samo v toliko, da mora večina velemesčanov delati in iskati svojo osvežitev v tolažljivi zagotovitvi meteorološke postaje, da je temperatura padla za nekaj stopinj. Pasji dnevi so ugodni za tvorničarja sladoleda, na posestnike žolčnih kamnov pa imajo večkrat močen vpliv, ker ti kamni ravno v tem času radi povdarijo svoj obstoj. V dneh, ko pasja zvezda vzhaja in zahaja istočasno s soncem, je jako priporočljivo paziti na svoje govorjenje in delovanje. Če je nekdo slučajno pripadnik kake gotove politične smeri, potem naj nikar ne politizira. Medtem, ko vidimo v normalnem času v svojem političnem nasprotniku samo norca, se nam zdi v pasjih dneh otrpel in trmoglav, pre-

dekleta, s katerimi si posvetna oblast ne ve več pomagati. V večnost jih vendar ne sme pošiljati. In dekleta delajo skupno z redovnicami, obdelujejo ves dan svoja polja, preživljajo se s svojim delom. Otrok pozabi na to, kar je bilo in se pri delu zopet veseli svojega življenja. Ti zavodi se skoro vsi vzdržujejo z lastnim delom. Po prvi svetovni vojni smo videli dekleta sirotišnice nabirati po hotelih odpadke živila, s katerimi so doma pitale mastne prašiče. V poletnih dneh so redovnice pošiljale dekleta v gozd nabirati črнице in gobe za prehrano. Sedaj je bilo vse razdrto. Nacizem nam je zapustil samo razvaline, ob katerih žalujejo otroci in mladina — ptički brez gnezda.

A nesreča je posegla še dalje. Posegla je ljudem, tudi pramožnim, v žepe in jih izpraznila. Se je nekaj premoženja, ali če je treba kaj podvzeti, šele vidimo, da današnji denar ni več zlata krona. A kje dobimo blago za obleko? Kje čevlje za zimo? Nadloga, ki je prišla nad narode, je tudi očitvidna kazen. Ne očitajmo greha otrokom in mladini, sledimo besedam Svetega Očeta, pomagajmo mladini, da otreemo gorke solze in napolnimo mlada srca zopet z novim zupanjem.

kletstva in izogibanja vredn idiot. Če si nameščenec v pisarni ali v tovarni, potem je vsako bezedičenje s predstojnikom nevarna igra. Mogoče ga je sovražiti vse leto, ampak v pasjih dneh bi bil človek v stanju, da ga zadavi. Pasji dnevi bodo šli mimo, čim bo prišel prvi jesenski dež, ampak njihove posledice bodo zaposljevale okrožna sodišča.

—vi.

Pojasnilo prizadetim

Kakor je že splošno znano, so bili z 31. julijem odpušteni iz službe vsi učitelji na Koroškem, ki nimajo avstrijskega državljanstva. Gre skupno za 44 oseb.

Odpustitev se je izvršila po navodilu zvezne vlade, kajti glasom odgovarjajočega zveznega zakona, ni dovoljeno zveznim oblastem nastavljanje inozemskih učiteljev.

Vsakemu prizadetemu učitelju pa je dano na prosto voljo, da vloži pri deželnem šolskem svetu prošnjo za zopetno nastavitev. Če bo deželna vlada to prošnjo odobrila, je potem pričakovati, da bo zvezna vlada izdala nastavitveni ukaz. Upajmo, da bo oblastem mogoče do konca počitnic odpraviti te motnje med učitelstvom, ki je potrebno za dvojezični pouk po koroških šolah, in ki je izvrševalo dragoceno delo.

Sovjetsko-madžarski sporazum

Kakor poroča budimpeštanska radijska postaja, je madžarski ministrski predsednik Ferenc Nagy v nedeljo obvestil višji madžarski gospodarski svet, da je Sovjetska zveza sprejela predlog madžarske vlade o izplačilu vojne odškodnine. Madžarska bi morala izplačati vojno odškodnino v letih 1946, 1947 in 1948, zdaj pa so se sporazumeli, da jo bo izplačala še leta 1953.

in jo v krsti odpeljali v Selca. Svetokriškega zvona takrat ne bo več slišala.

Rotija jo je imela rada zavoljo pridnosti in razumevanja, ki ga je vselej pokazala do nje. Morda bi jo celo Škovinc v kajžo ne vzel, ko bi Marjeta tako ne pritiskala na gospodarja.

„Res, lan je pa tak, da ga je človek vesel, četudi ni njegov“, je Rotija potrdila Marjetine besede. „Blagor kmetom, ki se lahko veselijo svojega. Me se nimamo česa. Delaš, pa nikdar na svojem, kako bo na starost? Včasih me prav skrbi.“

Marjeta se je zvedavo zazrla v prijateljico in skušala uganiti njene misli.

„Saj se nekaj govori“ — Marjeti ni šlo rado z jezika — „da se z Zidarčkovim Tineto dobro razumeta. Nekajkrat so vaju ljudje videli iti skupaj k maši. Morda pa na starost ne boš sama, čeprav se s Tineto ne boš ravno opomogla.“

Rotija je čutila, da Tine pri Marjeti ni ravno prav dobro zapisan. Pa ni napačen fant. Res, to napako ima, da se vinu ne izogiblje, kadar je pa trezen, se pa da z njim prav lepo govoriti.

„Eh, ljudje se koj zaženo, da le dva skupaj vidijo“, se je branila Rotija. „Kaj bi se možila, ko se nimam na kaj?“

Hotela je slišati kakšnega mnenja je Marjeta. Ta je šla dolgo molče ob njeni strani, potlej pa je dvignila glavo in preudarno rekla:

„Takole je. Če bi pametnega moža dobila, zakaj bi se pa ne Otroke imas rada, za delo si pridna — misliš da bi ti Škovinc ne prodal kajže, da bi imela vsaj svojo streho?“ Rotija jo vprašujoče gleda.

„Kaj ljudje res že kaj govorijo?“

„Seveda, če gospodar mi je rekel če si

s pametjo skregana, da pustiš Tineto, da lazi za teboj. Ni prida, da veš. Ni še dve leti, ko je prepeljal Rebrnikovo iz Podlonke. Če se je ne bi usmili Jakčev iz Selca, bi bilo dekle za vselej nesrečno. Tako si zapomni: pijanca, kvartača in babjeka se boj kakor naglavnega greha.“

Marjeta je še z roko pritrdila svojim besedam.

Rotija ni vedela kaj odgovoriti. Dolgo sta obe molčali. Šele na Češnjici se jima je spet odprla beseda. Dohiteli sta namreč Jakeljnovo iz Studenega, ki je bila pri bolni sestri na Češnjici. Nekaj se je pretegnila in prehitro vstala po otroku Bog pomagaj, ko polje tako kliče in še otrok, ki bi mogli že poprijeti za delo. Zdaj bo ležala, da bo mož sitnaril. Saj je največ zavoljo njega tako brž vstala.

„Greš tudi v Selca?“ jo je nagovorila Rotija, ki je hotela uiti mislim, ki so jo nadlegovale zaradi Marjetinih besedi.

„Seveda navad se je treba držati.“ Nasmehnila se je kakor da bi vedela, da tudi Rotija ne leze za prazen nič tako daleč.

Šle so že pod Panovnjiki. Z vrha se je v sončno jutro oziral Sv. Miklavž.

Slišati je bilo selško pritrkavanje.

Zadnji so pričeli dohitevati prve, ki so se hoteli oddahniti. Vročina utrudila človeka. Rotijo je že kar zdévalo. Ruto je zdavnaj morala spustiti na ramena, ker je čutila, da ji znoj spod las polzi po vratu. V cerkvi bo hladno in dobro je, če človek preveč pregret ne stoji na kamnu.

Selški zvonik se je tresel od zvonjenja. Ženske so se ozirale v line in ugibale kateri nabijajo.

Rotija je v gneči zgrešila Marjeto, ki se je odpravila naravnost v cerkev. Kar vseh

ji je bilo. Morala je pogledati, če je Tine prišel. Sicer so ji Marjetine besede vzele polovico veselja, s katerim je pričakovala ta dan, vendarle ni hotela kar tako mimo vsega.

„Nikjer ni zapisano, da bi ga jaz ne mogla spreobrniti“, si je zatrjevala in hodila mimo štantov.

„Bog ve, če mi bo kupil kaj odpustva?“ ji je vstala misel, ko je ogledovala razstavljeno blago. Sama ni vedela ali bi ga vzela ali ne. Najraje bi ga ne. Marjeta ima dobre oči in ženske ji marsikaj nanosijo na ušesa. Več ve o Tinetu kakor marsikatera na Prtovcu.

Kar težko ji je bilo, da je pogovor med potjo nanesel na Tineta. Bolj vesela bi bila dneva, ko bi njegovih grehov ne slišala. Zdaj bo venomer mislila, da ne dela prav, če bo šla z njim.

„Le bolj počasi, Rotija.“

Za hrbtom se je oglasil Tine. Stresla se je in se brž zasukala.

„Mislila sem, da te ni,“ je bila v zadregi.

„Videl sem te, ko si šla z Marjeto, pa nisem hotel motiti. Pri njej nisem dobro zapisan kakor nikjer na Prtovcu. Škovinčevim sem sploh na poti.“

Tine je uganil, da je bil pogovor med potjo tudi o njem. Dobro je poznal Marjeto. Že nekajkrat mu je prekrizala pot. Da ni bilo Marjete, bi nemara dobil Prešnikovo Rozo. Marjeta, samo Marjeta mu je spodnesla Rozino zaupanje.

„Še v mislih te ni nobena imela“, se je zlagala Rotija, ker ji je bilo nerodno, da bi prišla kar med ljudmi navskriž.

„Človek ima drugih skrbí dovolj“, je dodala.

Tine se je namehnul. Vedela je, da ne verjame.

MALI OGLASI

Pošteno Slovenko, staro 14—16 let (najrajši siroto brez staršev), iščem k dvočlanski družini v neposredni bližini Celovca. Do bi vso oskrbo v hiši (deloma tudi obleko in čevlje). Ponudbe poslati na upravo „Koroške kronike“.

152

Sprejemmo kamnoseke in strokovne delavce za kamnolom. Nudimo najboljše plačo, zelo dobro hrano in prijetno stanovanje. — Pišite nam, obiščite nas! **Kamnolom „Niedrist“**, Lienz i. Osttirol. Jahnpl. 17. 153

Manjše posestvo želi Slovenka kupiti ali vzeti v najem na Koroškem ali Spod. Štajerskem. Prevzame v oskrbo tudi posestvo, ki ga imajo za vžitek kakšni stari ljudje, in se obveže za nje skrbeti do njihove smrti, ako potem njej isto pripade. — Ponudbe poslati na: Mostnik Fani, Mützenberg 114, p. Judendorf b. Leoben. 154

Vsestransko poštena Slovenka, vajena hišnih del in kuhe ter ljubiteljica otrok išče službe pri krščanski družini. Pogoj: do 10 ur dnevne zaposlitve; kot plačo želi le dobro hrano in lastno čisto sobico (tudi brez denarja). Ponudbe poslati na „Kor. kroniko“ pod značko „Slovenka“.

155

Pojizvedbe:

Iščem svojega moža **Hudnik Miroslava**, roj. 1914, doma iz Ljubljane, Hradeckega vas št. 38, po poklicu brivca. Nazadnje (lani v aprilu) je bil v Kranju. Ako je komu kaj o njem znano, naj sporoči na: Hudnik Marija, Železna kapla (Eisenkappel) 19, pošta ista.

156

Izseljenci iz Maribora! Dne 8. januarja t. l. je odšel iz Maribora transport izseljenecv skozi Madžarsko na Dunaj, kamor je prišel 14. januarja. Vodja transporta je bil Emil Cernec. V vlaku sta težko zbolela zakonca **Stanoga**. Njune dragocenosti in hranilne knjižice so prevzeli sopotniki. Čez nekaj dni sta oba umrla na Dunaju. Nakita in hranilnih knjižic pa sedaj ni nikjer mogoče najti. Vse osebe, ki bi mogle dati kake tovrstne podatke, naproša hči umrle Margareta Horvat, Seebach b. Murau (Steiermark), pošta ista, naj jih pošljejo na njen naslov.

157

OBJAVE:

Deželni prehranjevalni urad na Koroškem sporoča:

Za zadnja dva tedna 18. dodelitvene dobe (od 2. do 15. septembra) bodo takoj oddajali imetnikom nakaznice za krompir 17 do 20 po 4 kg krompirja. Oddajalo se bo na številko 18 označene odrezke II in III nakaznice za krompir 17 do 20.

Izdajanje mila

V 17. dodelitveni dobi bodo izdajali za meseca julij—avgust milo po 180 gr sveže teže in sicer na odrezke živilskih nakaznic 26 E; 126 E; 226 E; 326 E; 410 E.

„Sicer mi je pa vseeno“, se je namrdnil. „Kdor drugim bolj verjame kakor meni, s tistim si ne bom dosti pomagala.“

Rotija je čutila, da jo je nalašč pičil.

Žal ji je postalo, da je prišla. Mar bi šla k maši v Železnike. Sama bi bila in popoldne bi si lahko doma kaj pošila. Saj čez teden ne pride do časa. Zdaj bo ves dan slabe volje.

„Še nikoli ti nisem ničear poočitala“, se je Rotiji zatresel glas. „Žal mi je, da nisem šla v Železnike.“

Tinetu je bilo žal hudih besedi.

„No menda se ne bova zavoljo tujih ljudi sprla. Čakaj, kupim ti nekaj za odpustek.“

„Ga ne vzamem“, je bila Rotija huda. „Deset bo, v cerkev grem.“

In se je obrnila.

„Počakaj vendar ihta. Saj grem jaz tudi.“

Tine se je pognal za njo.

„Po maši grem koj domov, da veš. Ti pa po svojem hodi, če hočeš.“

Rotija se ni dala pomiriti.

Tine jo je hotel pred cerkvenimi vrati zadržati, toda Rotija se mu je zmuznila in se zrinila skozi gnečo prav pred klopi. Tine je ostal zadaj. Jeza ga je kuhala in z očmi je iskal Marjeto, ki je sedela v predzadnji klopi.

*

Cerkev je bila vsa v luči in na koro so peli latinsko mašo. Med petje so se zdaj pa zdaj pomešali vriski možnarjev, ki so jih prožili fantje na Taboru.

Rotija se ni mogla zbrati. Gledala je na oltar, toda v mislih je bila nekje daleč. Ni se mogla najti. Premlevala je Tineta in zdelo se ji je, da jo z umazano roko tepe v obraz.

(Dalje prihodnjič.)